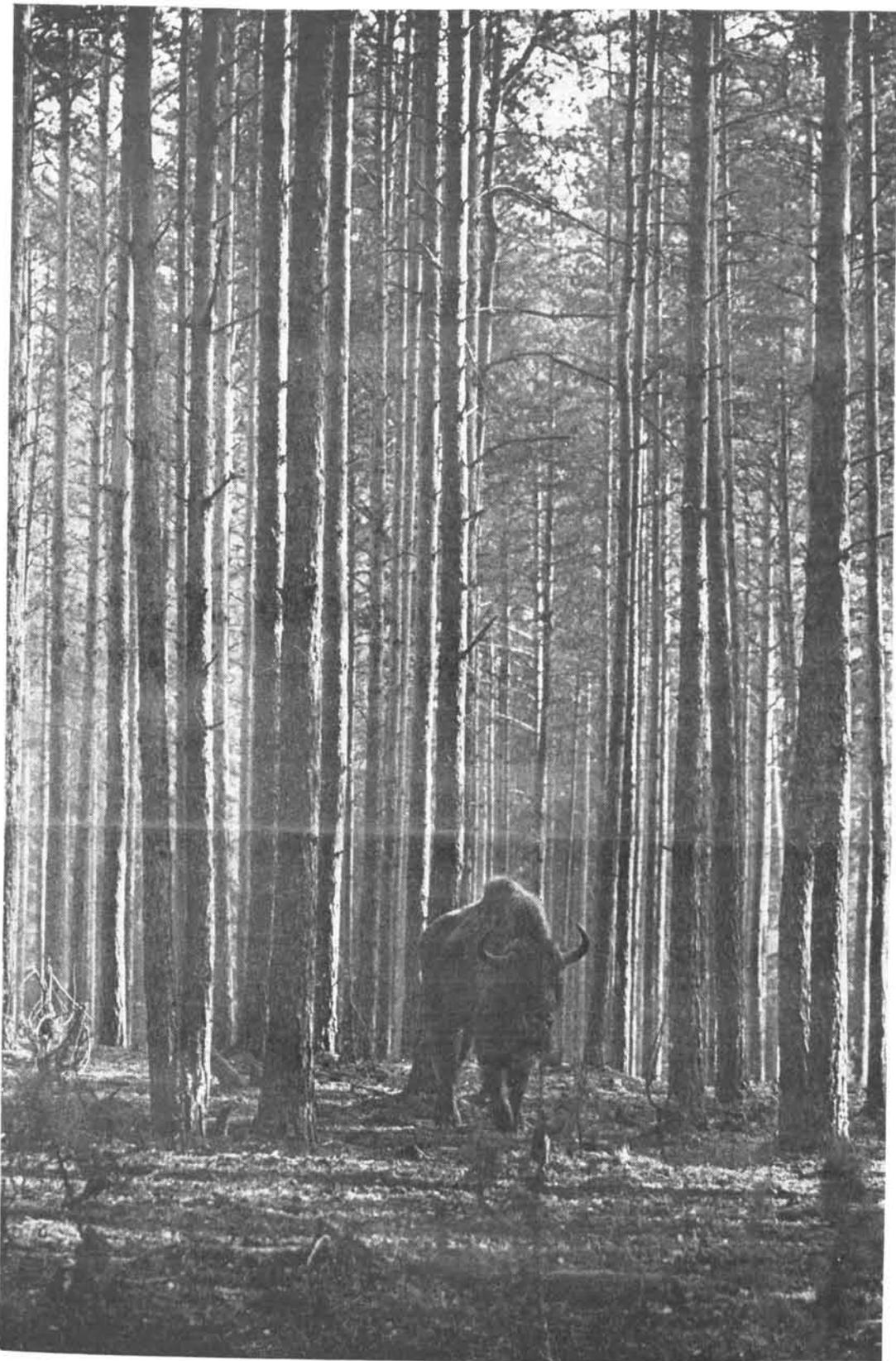

Голас Радзімы

№ 2 (1624)
17 студзеня 1980 г.

ГАЗЕТА БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЯХ З СУАЙЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ
(БЕЛАРУСКАЕ ТАВАРЫСТВА «РАДЗІМА»)

Выдаецца з 1955 г.
Цана 4 кап.

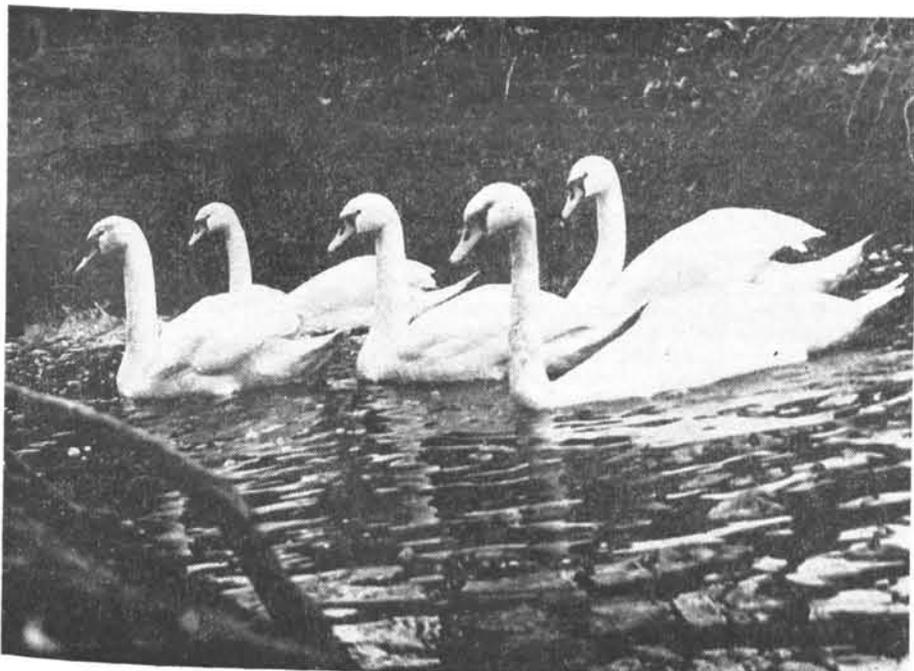

Белавежская пушча — заапаветны куток Беларусі. Пра яго захаванасць і прыгажосць дбаюць леснікі, навукоўцы, палюўніцтвазнаўцы, егеры і іншыя спецыялісты.

НА ЗДЫМКАХ: уладары Белавежы — зубры; алені — самыя грацыёзныя насельнікі пушчы; добра прыжыліся на васёлы — муфлены; круглы год жывуць тут лебедзі; пяснічы Ф. САЕВІЧ (у цэнтры) з трактарыстам Н. МАРТВІНАВЫМ [злева] і лесніком А. ПЕТРАНЕМ.

Фота Э. КАБЯКА, А. САБАДАША
і А. ПУШКАРОВА.

(Больш падрабизна пра заапаветнік гаворыцца ў артыкуле М. Дзеляноўскага, змешчаным на стр. 5, 8).

АДКАЗЫ Л. І. БРЭЖНЕВА НА ПЫТАННІ КАРЭСПАНДЭНТА ГАЗЕТЫ «ПРАВДА»

Пытанне. Як вы, Леанід Ільч, ацэньваеце цяперашняе міжнароднае становішча, асабліва ў святле апошніх крокаў амерыканскай адміністрацыі?

Адказ. Паслядоўнае і творчае праяўленне нашай партыяй курсу на мір, разрадку і разбраенне, на ажыццяўленне Праграмы міру, вызначанай XXIV і XXV з'ездамі КПСС, дало магчымасць дасягнуць многага. Калі браць шырока, галоўнае, што ўдалося зрабіць, дык гэта разарваць трагічны цыкл: сусветная вайна — кароткая мірная перадышка — зноў сусветная вайна. Гэтым гістарычным вынікам маем права ганарыцца мы, савецкія людзі, нашы сябры — народы брацкіх сацыялістычных краін, усе, хто змагаўся і змагаецца за мір, за разрадку, за мірнае суіснаванне дзяржаў з розным сацыяльным дадам.

Аднак на стыку 70-х і 80-х гадоў міжнароднае становішча, на жаль, прыкметна ўскладнілася. І народы павінны ведаць праўду — хто адказны за гэта. Адказу без недамовак — вінакладзецца на імперыялістычныя сілы, і перш за ўсё на пэўныя колы ЗША. На тых, хто бачыць у разрадкаў напружанасці перашкоду сваім агрэсіўным задумам, распальванню мілітарызма псіхозу, умяшанню ва ўнутраныя справы іншых народаў. На тых, у кім глыбока сядзіць прывычка бесцырымонна паводзіць сябе з іншымі дзяржавамі, дзейнічаць на міжнароднай арэне так, быццам ім дазволена ўсё.

Ужо некаторы час ясна відаць, што кіруючыя колы ЗША і некаторых іншых краін НАТО ўзялі курс, варожы справе разрадкаў, курс на ўзвешчванне гонкі ўзбраенняў, які вядзе да ўзмацнення ваеннай небяспекі. Пачатак гэтаму быў пакладзены яшчэ ў 1978 годзе, на май-

скай сесіі савета НАТО ў Вашынгтоне, дзе быў зацверджаны аўтаматычны рост ваенных бюджэтаў краін — яго членаў да канца XX стагоддзя. Мілітарызцыя тэндэнцыя ў палітыцы ЗША знаходзіць у апошні час сваё выражэнне і ў фарсіраванні новых доўгатэрміновых праграм узбраенняў, у стварэнні новых ваенных баз далёка за межамі Злучаных Штатаў, у тым ліку на Блізкім Усходзе і ў раёне Індыйскага акіяна, ва ўтварэнні так званых «корпуса хуткага рэагавання» — гэтага інструмента палітыкі ваеннага ўмяшання.

А возьміце такі важны дакумент, як Дагавор аб АСУ-2. Ажыццяўленне яго адкрыла б шлях да буйных крокаў у галіне разбраення. Гэты дагавор, як вядома, атрымаў падтрымку ва ўсім свеце, у тым ліку ў саюзнікаў ЗША па НАТО, у шырокіх колах міжнароднай грамадскасці. Што ж зрабіла з ім адміністрацыя Дж. Картэра? Ледзь дагавор быў падпісаны, як у ЗША пачалі яго дыскрэдытаваць, а працэс ратыфікацыі па сутнасці стаў выкарыстоўвацца праціўнікамі дагавора — не без патурання з боку ўрадавых колаў ЗША — для таго, каб ускладніць да краінасці яго ратыфікацыю. Сваім прынятым гэтымі днямі рашэннем замарозіць на няўзны час разгляд Дагавора АСУ-2 у сенце прэзідэнт Картэр дадаў яшчэ адзін штрых у гэты несамавіты працэс.

Іменна Злучаныя Штаты навязалі ў снежні 1979 года сваім саюзнікам па НАТО рашэнне аб размяшчэнні ў радзе заходнеўрапейскіх краін новых ракетна-ядзерных сродкаў сярэдняй дальнасці, што вядзе да новага вітка гонкі ўзбраенняў. Прычыным Вашынгтон літаральна

[Заканчэнне на 4-й стар.]

«БЕЛАЗ» ПАКАРАЕ КАНТЫНЕНТЫ

У Савецкім Саюзе, дзесятках краін свету працуюць магучыя дызельныя самазвалы з маркай Беларускага аўтамабільнага завода. У праграме знешнегандлёвага аб'яднання «Аўтаэкспарт» ім адводзіцца асаблівае месца.

«БелАЗ-540А» неаднаразова прымаў удзел у міжнародных выстаўках, удастоіваўся залатых медалёў на Лейпцыгскім і Плоўдзіўскім кірмашах. Пазней такіх узнагарод быў удастоены і 40-тонны «БелАЗ-548А».

Больш чым у трыццаці дзяржавах працуюць цяпер беларускія вялікагрузныя машыны. Буйнейшымі накупікамі іх з'яўляюцца сацыялістычныя краіны. Экспартуецца гэта тэх-

ніка ў заходнеўрапейскія дзяржавы, краіны Блізкага і Сярэдняга Усходу, Афрыкі.

У штодзённай пошце «Аўтаэкспарту» нямае пільнага, у якіх зарубежных карэспандэнты адзначаюць высокую прадукцыйнасць, надзейнасць беларускіх аўтамабіляў у рабоце. Вось, напрыклад, адно з іх: «БелАЗ»: ніякіх транспартных праблем, — піша Мечыслаў Частан, начальнік аўтанепрадыемства ў горадзе Воля Філіпоўска (ПНР). — Асабіста я, — падкрэслівае ён, — улюблены ў гэту машыну. Яна вельмі вынослівая. Са з'яўленнем у нас на металургічным камбінате ў Кракаве «БелАЗА-540» праблема транспарту поўнасцю вырашана».

Заводскі санаторый-прафілакторый «Крыніца» Магілёўскага камбіната шаўковых тканін размешчаны ў маляўнічым бары непадалёку ад ракі Днепр. Тут адкрыта крыніца мінеральнай вады. Да паслуг адпачываючых светлыя і прасторныя пакоі, вялікі комплекс з рускай і фінскай лазнямі, вода- і гразелічэнне, розныя віды фізіятэрапіі. На працягу года прафілакторый можа прыняць каля 1 400 чалавек.
НА ЗДЫМКУ: агульны выгляд здраўніцы.

Фота В. КАЖАМЯКІНА.

ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ

НЕЗВЫЧАЙНЫ ІНСТРУМЕНТ

Электрамагнітнае поле ў якасці «інструмента» выкарыстоўваюць шліфавальшчыкі Мінскага аўтазавода. З дапамогай спецыялістаў Фізіка-тэхнічнага інстытута Акадэміі навук БССР у інструментальным цэху зманціравана ўстаноўка, што дазволіла механізаваць працэс шліфавання кожнай дэталі затрачвалася да паўгадзіны, то цяпер — лічаныя хвіліны. Выкарыстанне новай тэхнікі і тэхналогіі зберагло аўтазаводцам з пачатку пяцігодкі 16 мільёнаў рублёў.

БУДУЕЦА ВАКЗАЛ

На беразе Прыпяці ў Мазыры, непадалёку ад цэнтральнай плошчы, забіты першыя палі пад будынак рачнога вакзала. У ім будуць створаны ўсе зручнасці для пасажыраў. За суткі вакзал абелужыць некалькі тысяч чалавек.

БЯГУЦЬ ЭЛЕКТРАВАЗЫ

Першыя электравозы праклалі маршруты з Оршы да сталіцы нашай Радзімы — Масквы. Работы па электрыфікацыі Беларускай чыгункі працягваюцца. Хутка целавозы ўступяць месца электравозам на ўсім маршруце Орша — Мінск — Баранавічы.

АБНАЎЛЕННЕ СТАТКУ

У Беларусі створаны спецыялізаваныя гаспадаркі (па адной дзве ў кожным раёне) для гадоўлі кароў. Гэта дазваляе своечасова абнаўляць дойнае стада калгасаў і саўгасаў. Напрыклад, на механізаваным комплексе калгаса імя Кірава Віцебскага раёна ўтрымліваецца, трэ-

тысячы племянных цялят, што паступілі з суседніх гаспадарак. У старанна збалансаваны рацыён маладыя ўваходзяць цэльнае малако, адгон, камбікорм, сена, сянж і караняплоды. Цялушкі штодзённа прыбаўляюць у вазе ў сярэднім на 650—700 грамаў.

Эліта і эліта-рэкорд — такую адзнаку атрымалі цялушкі, выгадаваныя ў калгасе для іншых гаспадарак Віцебскага раёна. Высокапрадуктыўныя жывёлы здольны даваць за год па 4—5 тысяч кілаграмаў малака.

БАРЫ, ДУБРОВЫ, ГАІ

У рэспубліцы завершана закладка будучых бароў, дуброў і гаёў. Летась маладыя дрэўцы высаджаны больш чым на 33 тысячак гектараў. Асноўныя плошчы адведзены пад сасну, елку, дуб і іншыя каштоўныя пароды.

Значная частка маладых насаджэнняў размешчана на пясках, землях, не прыдатных для вырошчвання сельскагаспадарчых культур. Больш за ўсё лясоў закладзена ў Гомельскай вобласці — звыш васьмі тысяч гектараў, амаль шэсць тысяч — на Міншчыне.

УТУЛЬНАСЦЬ І КАМФОРТ

Здадзены пад засяленне дзевяціпавярховыя жылыя дома ў мікрараёне па Рэчыцкай шашы — першынец Гомельскага завода буйна-панельнага домабудавання. Новае прадпрыемства выпускае канструкцыі і дэталі, з якіх кожны год будуць манціравацца 9—12-павярховыя дамы агульнай плошчай 160 тысяч квадратных метраў. Новая серыя дамоў вызначаецца палепшанай планіроўкай кватэр, арыгінальнай архітэктурай.

На год раней устаноўленага пяцігадовым заданнем тэрміну выведзены на разліковы паказчык ўсе тры энергаблокі Мінскай ЦЭЦ-4.

НА ЗДЫМКУ: начальнік змены хімічнага цэха Вальяціна ГРАМОВІЧ.

КАМБІНАТЫ ЗДАРОУЯ

Вялікую папулярнасць у жыхароў Гродна заваяваў фізкультурна-аздраўленчы камбінат, створаны пры домакіраўніцтве № 5. Абанементамі камбіната здароўя карыстаюцца ўжо сотні гараджан. Да іх паслуг — пункты пракату спортінвентару, залы лячэбнай фізкультуры, масажны кабінет, сауны.

Камбінаты здароўя цяпер ствараюцца пры домакіраўніцтвах у многіх гарадах Беларусі.

ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ

БУДАЎНІЦТВА БАЛЬНІЦ ФІНАНСУЮЦЬ ЗАВОДЫ

З КАЛЕКТЫЎНАГА НАБЫТКУ

Спецыфіка савецкай сістэмы гаспадарання і, у прыватнасці, парадак размеравання прыбытку, што застаецца на заводах і з'яўляецца ўласнасцю налентыму, дае магчымасць прадпрыемствам выдзяляць буйныя сумы на ахову і палепшэнне здароўя працоўных.

Ідэя пабудавання дзіцячых бальніц у Заводскім раёне Мінска належыць самім жыхарам. У час выбараў у гарадскі Савет яны так і запісалі ў наказе новавыбраным дэпутатам. Па колькасці ўрачоў на 10 тысяч чалавек насельніцтва Беларусь апераджае такія развітыя капіталістычныя краіны, як ФРГ, ЗША, Францыя, Вялікабрытанія. За тры апошнія гады, напрыклад, колькасць бальнічных ложкаў у Мінску навялічылася на дзве тысячы, пабудаваны новыя паліклінікі, разлічаныя на тры тысячы наведвальнікаў у змену. У горадзе ёсць шэраг спецыяльных дзіцячых медыцынскіх устаноў: цэнтр дзіцячай хірургіі, пульманалагічны і кардыялагічны цэнтры і іншыя.

Але зразумела таксама імкненне людзей да лепшага. У Заводскім раёне не было сваёй дзіцячай бальніцы. Гэта стварала пэўныя цяжкасці.

Паколькі большасць жыхароў раёна складаюць рабочыя трактарнага, аўтамабільнага, матарнага і надышнікавага заводаў, то гэтыя прадпрыемствы і згадзіліся фінансаваць будаўніцтва новай дзіцячай бальніцы. Трактарны завод, напрыклад,

па сумеснаму рашэнню прафсаюзага камітэта і адміністрацыі выдзеліў каля паўмільёна рублёў.

Дастанкова хоць аднойчы павышаць у новай бальніцы, каб пераканацца: грошы прадпрыемстваў патрачаны недарма. Корпус размешчаны ў сасновым бары. Светлыя палаты разлічаны, як правіла, на аднаго, максімум — на трох хворых. Выдатна абсталяваны лабараторыі і лячэбныя кабінеты. Адначасова ў бальніцы могуць прапраўляць здароўе 340 дзяцей. Пераходам бальніца звязана з паліклінікай, разлічанай на прыём 500 чалавек у дзень. Тут дзецям аказваюць дапамогу ўрачы чатырнаццаці спецыяльнасцей.

Аб кваліфікацыі персаналу новай бальніцы гаворыць хоць бы той факт, што на яе базе створана кафедра Беларускага дзяржаўнага інстытута ўдасканалення ўрачоў, а алергалагічнае і гастрэнтэралагічнае аддзяленні сталі рэспубліканскімі навуковымі цэнтрамі.

Роля заводаў не абмежавалася фінансаваннем будаўніцтва бальніцы. Калектывы ўзялі шэфства над новым медыцынскім цэнтрам. Што гэта значыць?

— Прадпрыемства, — расказвае галоўны ўрач бальніцы Вальяціна Падароўская, — выдзяляюць грошы для накупкі абсталявання, у тым ліку унікальнага. Для бягучых рамонтных работ даюць рабочых і матэ-

рыялы, аўта транспарт — для вывазкі дзяцей на лясныя прагулкі. Мы задаволены садружнасцю з заводамі. Яна прыносіць карысць, і перш за ўсё дзецям.

Узвездзеная і абсталяваная па сродкі прамысловых прадпрыемстваў дзіцячая бальніца перададзена ў распараджэнне гарадскога аддзела аховы здароўя. Ён арганізуе і кантралюе яе работу. Клініка абслугоўвае ўсіх дзяцей бліжэйшага раёна горада.

Выпадак, аб якім я расказаў, бадай што, тыповы. Савецкія прамысловыя прадпрыемствы пастаянна аказваюць дапамогу дзяржаве ў ажыццяўленні права працоўных на бясплатнае медыцынскае абслугоўванне. На тым жа Мінскім трактарным заводзе створана санітарна-медыцынскае служба, якая аб'ядноўвае тры паліклінікі і 25 фельчарскіх пунктаў, размешчаных непадалёку ад заводскай тэрыторыі. Прафсаюзная арганізацыя кантралюе іх дзейнасць. Галоўны ўрач двойчы ў год робіць справаздачу перад прафсаюзным камітэтам прадпрыемства, а цэхаўныя ўрачы — штомесяц на пасяджэннях цэхкомаў. У сваю чаргу, завод выплачвае работнікам медсанчасці (іх 650, у тым ліку 150 урачоў) дадатковае грашовое ўзнагароджанне.

Падобнай практыцы прытрымліваюцца і іншыя буйныя прадпрыемствы Мінска.

Уладзімір БІБКАЎ.

ПАЛЕССЕ: ШЛЯХІ АБНАЎЛЕННЯ

ВЫРАШАЕЦЦА
КОМПЛЕКС ПРАБЛЕМ

Віктар ГВОЗДЗЕУ,
першы намеснік Старшыні Савета Міністраў БССР,
старшыня Дзяржплана БССР

Тое, што адбываецца сёння на Палессі, можна параўнаць з незвычайна складанай і своеасаблівай хірургічнай аперацыяй. Пад нажом бульдозера ляжыць зямля, якую заўсёды лічылі страчанай для чалавека. Больш за дзесяць гадоў людзі «апаражнілі» дзесяткі балот. Разам з тым засталіся некранутымі танчэйшыя сувязі прыроды, ад якіх залежыць экалагічная раўнавага басейна. «Рэанімацыя» Палесся ўвойдзе ў гісторыю як адно з самых значных і смелых дзеянняў чалавечага розуму.

Вучоныя Беларусі распрацавалі «Генеральную схему асушэння і асваення зямель Палескай нізіны». Яна прадугледжвала абязводжанне мора, якое затопіла ў агульнай складанасці 2,2 мільёна гектараў зямлі. Дакладней, мора трэба было «ўшчыльніць», сабраць у адведзеныя для гэтага сажалкі і вадасховішчы, каб захаваць водны баланс Палесся. На вылабаненай тэрыторыі меркавалася размясціць 72 саўгасы, пасадзіць звыш 150 тысяч гектараў лесу і лесаахоўных палос, пракласці сем тысяч кіламетраў дарог.

Жыццё ўносіць некаторыя карэктывы ў «схему», але меліярацыя з'яўляецца галоўным напрамкам інтэнсіфікацыі сельскай гаспадаркі, хоць у гэтым рэгіёне яна вельмі дарага абыходзіцца дзяржаве. Выдаткі на адзін меліяраваны гектар складаюць амаль тысячу рублёў. Затое значная яго аздача. У шасцідзятых гады сцяляне збіралі на Палессі не больш як 18—20 цэнтнераў збожжавых з гектара. Цяпер лепшыя гаспадаркі-навасельны атрымліваюць збожжа па 50—60 цэнтнераў. Ёсць ужо калгасы і саўгасы, дзе гэты меліяраваны гектар даўно акупіўся, прыносячы каля 750 рублёў чыстага прыбытку кожны год.

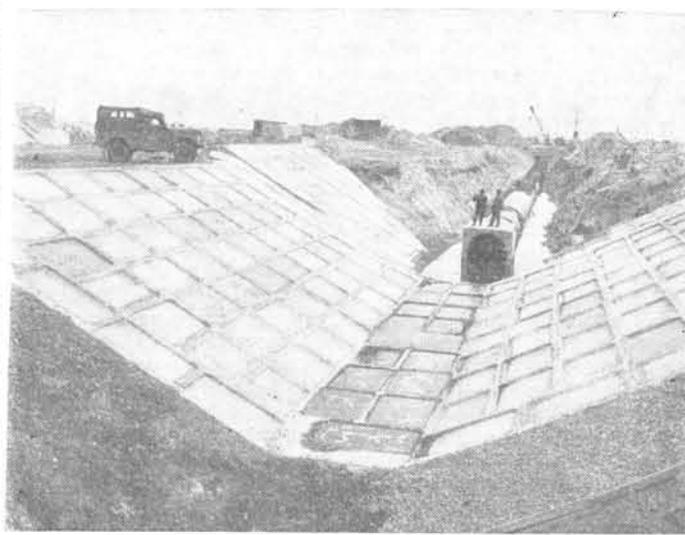
Зямельна-ацэнныя работы дазволілі ўлічыць якасць поля і іншых сельскагаспадарчых угоддзяў. На зямлях Палесся найбольш ураджаі даюць кармавыя травы. Таму ўрад рэспублікі вырашыў зрабіць гэты рэгіён галоўнай зонай мясной жывёлагадоўлі. У 1980 годзе вытворчасць мяса тут дасягне 510 тысяч тон у год, к 1985 году — 800 тысяч тон, а ў 1990 годзе Палессе будзе атрымліваць мільён тон таварнага мяса. Гэта больш, чым сёння дае ўся рэспубліка.

Гаворачы тэрмінамі будаўнікоў, заказчык абноўленага Палесся — ўся рэспубліка, а генеральны падрадчык — адна, але вельмі буйная фірма — Галоўнае ўпраўленне па асушэнню зямель і будаўніцтву саўгасаў у Палессі (Галоўпалессееводбуд), якое размяшчаецца ў Пінску. У яго ўваходзяць 60 будаўніча-мантажных арганізацый, аб'яднаных у 6 трэстаў; 6 новабудаваных заводаў па вытворчасці жалезабетонных вырабаў; прадпрыемствы, што пастаўляюць керамічныя дрэнажныя трубы; заводы па рамонту тэхнікі. Колькасць усіх работнікаў фірмы — 40 000 чалавек, а сумарная магутнасць яе машын пераваліла далёка за мільён конскіх сіл. Меліяратары перадалі ўжо саўгасам і калгасам 600 тысяч «адроджаных» гектараў.

Для комплекснага выкарыстання і аховы водных рэсурсаў Палесся дзяржава выдзеліла 790 мільёнаў рублёў. Гэтыя інвестыцыі дазваляюць ажыццяўляць намічаную праграму на строга навуковай аснове. Створаны два спецыяльныя Саветы вучоных: адзін — пры Беларускай акадэміі навук, другі — міжрэспубліканскі, які аб'яднаў дзейнасць трох акадэмій: беларускай, украінскай і малдаўскай. Кіраўніцтва Саветаў ўскладзена на Беларускаю акадэмію навук. Увогуле вырашаецца важная праблема: як найбольш рацыянальна выкарыстаць і ахоўваць прыродныя багацці сумежных рэк Палесся — Прыпяці, што ўпадае ў Днепр, самога Дняпра і Днястра.

У апошнія гады ў Палессі адкрыты радовішчы калійных солей і нафты, газу і гаручых сланцаў, бурга вугалю і граніту. Гэта, натуральна, у многім прадвызначыла індустрыяльны профіль Палесся. Цяпер тут вырабляецца амаль палавіна калійных угнаенняў краіны. З часам у гэтых месцах стала будучы развіццём прыбарабудаванне, лесаперапрацоўка, увайдучы ў строй каля ста новых прадпрыемстваў машынабудавання і металапрацоўкі.

Такія пераўтварэнні прывядуць да карэнных змяненняў у эканоміцы і ўкладзе жыцця краю. Замест васьмідзяці тысяч вёсак і хутароў будзе каля тысячы камфартабельных пасёлкаў і гарадоў. Уласна, парасткі «заўтрашняга дня» ўжо відаць паўсюдна. Палессе, гэты «расчараваны волат», што тысячагоддзямі стаяў «па калена» ў вадзе, пачынае служыць людзям.

Усё далей у глыбіню Палесся ідуць водаасушальныя каналы і траншэі дрэнажных сістэм. Беларускія меліяратары вяртаюць да жыцця вялікія масівы балотнай цаліны. На іх плануецца пабудаваць 17 буйных вадасховішч, каля дваццаці рыбгасаў і звыш пяцісот сажалак, стварыць больш за семдзсят саўгасаў. Цяпер у стадыі будаўніцтва знаходзяцца 23 саўгасы. На ўзбраенні ў меліяратары — магутная тэхніка.

НА ЗДЫМКАХ: зямлі саўгаса імя ХХІV з'езда КПСС Пінскага раёна, дзе калісьці ляжала багна. Фота Э. КАБЯКА.

ГАРАДСКАЯ «ВЫКРАЙКА»

На Палессі налічваецца ўжо 18 добраўпарадкаваных пасёлкаў гарадскога тыпу, і нідзе ў Беларусі іх будаўніцтва не ідзе так інтэнсіўна, як тут. Што ж пакладзена ў аснову новых паселішчаў, якія ідзі выношаваюць архітэктары і будаўнікі?

— Жыхары Палесся здаўна прывыклі да хутароў, — адказвае на наша пытанне дырэктар «БелНДІгіпрасельбуда» (галоўны навукова-даследчы інстытут, які праектуе будаўніцтва на вёсцы) Уладзімір Сакалоўскі. — Але гэта вымушаная прывычка да адасобленасці. Чалавек «гняздзіўся» там, дзе дазваляла яму прырода. Цяпер, калі ў балот вырваны вялікія плошчы, з'явілася магчымасць узбудавання сельскіх рассяленняў. Мы правялі шырокія сацыялагічныя даследаванні, у выніку якіх высветлілася, што сцяляне хочучы жыць разам, калектывам. Так нарадзілася ідэя агламераций на 11—12 тысяч чалавек кожная.

Аграград разглядаецца як адзіная тэрыторыя ў радыусе 5—6 кіламетраў, вакол яе размесцяцца 6—7 населеных пунктаў на адлегласці 10—12 кіламетраў ад цэнтральнай сядзібы. Да работы людзі змогуць дабірацца на грамадскім і асабістым аўтатранспарце не больш чым за 10—15 хвілін.

Культурнае і бытавое абслугоўванне ў пасёлках з гарадской «выкрайкай» лёгка арганізаваць па сучаснаму стандарту: кінатэатр, бальнічны цэнтр, агульнаадукацыйная і музычная школы, бытавы камбінат з поўным наборам паслуг, дзіцячыя сады, абавязкова Палац

спорту з плавальным басейнам і рэстаран са светламузыкай. Магчыма тэхнікумы і філіялы інстытутаў. Такія аграгарады ўжо растуць на Палессі ў гістарычна вызначаных кутках «прыцягнення» сельскага насельніцтва. Як правіла, яны геаграфічна зручна размешчаны сярод прыгожай прыроды і помнікаў даўніны. Працэс стварэння падобных агламераций праходзіць у адпаведнасці з планам і закончыцца к 2 000 году.

Саўгас «Навасёлкі» — пераканаўчая ілюстрацыя да слоў дырэктара інстытута. Катэджы з гарадскімі выгодамі ў той жа час захоўваюць сельскія рысы — забяспечаны сутарэннямі, гаспадарчымі кладоўкамі, да іх прымыкаюць прысядзібныя ўчасткі, дзе вырошчваюцца ў асноўным кветкі. З меркаванняў гігіены і эстэтыкі агароды аднесены за пасёлак. У цэнтры Навасёлкаў — трохпавярховы будынак сярэдняй школы, Палац культуры, камбінат бытавога абслугоўвання, дзе на першым паверсе размесціліся швейнае атэльэ, пункт пракату бытавой тэхнікі, а на другім — сталовая, гасцініца.

— Сучасны чалавек шукае блізкасці да прыроды, — гаворыць дырэктар саўгаса Аркадзь Паракневіч. — Важна, каб ён жыў па-гарадскаму ў сэнсе быту, а з такімі перавагамі вёскі, як лес, рыбалка, лазня на берэзе рачулки, ён ніколі не расстанецца.

Гэтую думку па-свойму пацвердзіў гаспадар дома з акацыямі, крапаўшчык «Гомельсельсаўгасбуда» Уладзімір Кудравец: закладваючы тут пер-

шы камень, хочацца закласці і апошні. Ужо вядзецца будаўніцтва бальнічнага комплексу, плавальнага басейна і стадыёна, намячаецца ўзвядзенне прафілакторыя для рабочых саўгаса — усё гэта па генеральнаму плану.

Так, прыгажэ Палессе. Меліярацыя — па латыні «паляпшэнне» — тут, як нідзе, адпавядае свайму сэнсу. Але з якой цяжкасцю даецца яна чалавеку!

...На краі балота стаіць экскаватар машыніста Сцяпана Адамчука. Побач ляжаць лагі, Адамчук спакойны. Нам дзіўны гэты спакой чалавека, якому трэба будзе зрабіць цяжэйшы рэйс — перагнаць на лінію работы трыццацітонны экскаватар па багне, у якой вязне чалавек. Тут усе помняць выпадак, калі ў суседнім раёне, каля возера Чарычнае, праваліўся ў балота экскаватар машыніста Васіля Кахлюка. Кахлюк выратаваўся, але экскаватар, колькі ні шукалі, знайсці не змаглі. Калі маразы скавалі балоты, механізатары ўзламалі мёрзлы грунт, выдаўбілі глыбокую яму ў тым месцы, дзе патануў экскаватар. Ён ляжаў на самым дне. Падагналі пяць магутных трактароў і ледзь выцягнулі з багны шматтонную машыну.

Лінія работы Сцяпана Адамчука — траса канала, які атрымаў назву Новая Ясельда. Ён пройдзе ў напрамку старой звілістай Ясельды — дзе паралельна рэчышчу, дзе перарэжа яго або супадзе з ім. Гэтым пачынаецца асушэнне ясельдзінскіх балот, а затым і будаўніцтва пасёлкаў.

Рыгор КОЛАБАУ.

ІНДУСТРЫЯЛЬНЫ ПРОФІЛЬ

Амаль адначасова з адкрыццём нафты на Палессі былі знойдзены калійныя солі, якія па запасах значна перавышаюць месцанароджэнні ЗША, Францыі і Англіі, узятыя разам. 100 гадоў спатрэбіцца людзям, каб выбраць толькі Салігорскі басейн і падступіцца да магутнейшага Петрыкаўскага. У 1964 годзе ўступіў у строй першы руднік, а ўжо праз дзевяць гадоў у рэспубліцы здабывалася 7 мільёнаў тон солі штогод. Салігорск стаў лідэрам здабычы калійных солей у краіне.

Гэтану гораду каля 20 гадоў. Яго «квартуюць» чатыры капры, што здалёк падобныя на шлемы волатаў. Потым вачам адкрываюцца сучасныя шматпа-

вярховыя будынкi. У пейзаж горада ўпісана чаша вадасховішча.

На жаль, пакуль тэрыконы соледаваў займаюць шмат гектараў урадлівай зямлі, і вучоныя стараюцца абмежаваць іх адмоўны ўплыў на прыроду. Пры АН БССР створаны Навуковы савет, які распрацоўвае асновы, каб прадухіліць засаленне глебы і водных крыніц адходамі калійных заводаў, арганізуе і каардынуе даследаванні ў гэтай галіне ў устаноў Беларускай акадэміі і галіновых інстытутаў. Па іх рэкамендацыях на ўсіх рудніках укаранена вышыннае складзіраванне соледавалаў, каб яны як мага менш раслі ўшырыню. А для таго, каб расол не праходзіў у глебу і ў падзем-

ныя воды, вучоныя прапанавалі спецыяльныя расоланепранікальныя экраны-подсцілы.

Палессе невычарпальнае на сюрпрызы. На леваўзбярэжжы ракі Убараць над зямлёй выступае магутны гранітны краж. Гэта навяло на думку пашукаць тут граніт. Так і аказалася: балоцістае Палессе знаходзіцца на гранітным пастаменце! Цяпер пад Мікашэвічамі пабудаваны камбінат па здабычы з нетраў каштоўнага мінералу.

Індустрыяльнае Палессе не пагражае Палессю лясоў, вады, жывёлы. Некалькі гадоў назад беларускі вучоны Уладлен Калер прапанаваў эфектыўны спосаб электраагуляцыі сцёкавых вод прамысловых прадпрыемстваў. Сёння гэты метад, які надзейна прадухіляе рэкі ад забруджвання, з поспехам выкарыстоўваецца на ўсіх заводах і камбінатах Палесся.

Юрый САПАЖКОЎ.

У 1954 годзе на Палессі зафантанавала першая нафтавая шчыліна. Але фантан хутка кончыўся. І толькі праз дзесяць гадоў тры шчыліны, закладзеныя пад Рэчыцай, далі прамысловую нафту з глыбіні больш як 2 000 метраў. Цяпер радовішчы Беларусі даюць у год каля 8 мільёнаў тон нафты разам з газавым кандэнсатам. Гэта дазваляе развіваць нафтаперапрацоўчую прамысловасць з меншымі затратамі, чым у іншых раёнах СССР.

У 1963 годзе ў Полацку пабудавалі першы ў Беларусі нафтаперапрацоўчы завод, а ў лістападзе 1975 года — яшчэ больш магутны ў Мазыры. Прадукцыя прадпрыемстваў — дызельнае паліва і бензін, тэхнічныя масла, мазут і бітум — вядома сёння далёка за межамі рэспублікі. Яе ахвотна купляюць многія замежныя краіны. У бліжэйшы час пачнецца распрацоўка яшчэ 200 новых шчылін Палесся.

АДКАЗЫ Л. І. БРЭЖНЕВА на пытанні карэспандэнта газеты „Правда“

[Заканчэнне. Пачатак на 2-й стар.]

затыкаў рот тым сваім саюзнікам, якія схіляліся да станоўчага водгуку на канструктыўныя прапановы Саветаў Саюза аб перагаворах па данаму пытанню.

Сёння праціўнікі міру і разрадкі спрабуюць спекуляваць на падзеях у Афганістане. Вакол гэтых падзей награвашчваюцца горы хлусні, разгортваюцца бессаромныя антысавецкая кампанія. Што ж адбылося ў Афганістане на самай справе?

У красавіку 1978 года там адбылася рэвалюцыя. Афганскі народ узяў лёс у свае рукі, стаў на шлях незалежнасці і свабоды. Як заўсёды бывала ў гісторыі, сілы мінулага апалчыліся супраць рэвалюцыі. Зразумела, народ Афганістана сам бы справіўся з імі. Аднак з першых жа дзён рэвалюцыі ён сутыкнуўся са знешняй агрэсіяй, з грубым умяшаннем звонку ў свае ўнутраныя справы.

Тысячы і дзесяткі тысяч мяцежнікаў, узброеных і абучаных за рубяжом, цэлыя ўзброеныя фарміраванні перакідваліся на тэрыторыю Афганістана. Імпэрыялізм разам са сваімі памагатымі пачаў па сутнасці неаб'яўленую вайну супраць рэвалюцыйнага Афганістана.

Афганістан настойліва патрабаваў спыніць агрэсію, даць яму спакойна будаваць новае жыццё. Працістаячы знешняй агрэсіі, афганскае кіраўніцтва яшчэ пры прэзідэнце Таракі, а затым і пазней неаднаразова звярталася за дапамогай да Саветаў Саюза. Мы са свайго боку папярэджвалі каго трэба, што калі агрэсія не спыніцца, то не пакінем у бядзе афганскі народ. А ў нас, як вядома, словы не разыходзяцца са справай.

Дзеяннем агрэсараў супраць Афганістана садзейнічаў Амін, які, захапіўшы ўладу, разгарнуў жорсткія рэпрэсіі супраць шырокіх слаёў афганскага грамадства, партыйных і ваенных кадраў, прадстаўнікоў інтэлігенцыі, мусульманскага духавенства, — гэта значыць іменна тых слаёў, на якія апіралася красавіцкая рэвалюцыя. І народ пад кіраўніцтвам Народна-дэмакратычнай партыі на чале з Бабракам Кармалем узяўся супраць гэтай амінаўскай тыраніі, пакончыў з ёй. Сёння ў Вашынгтоне і некаторых іншых сталіцах аплакваюць Аміна. І гэта асабліва наглядна выкрывае іх крывадушнасць. Дзе ж былі гэтыя плакальшчыкі, калі Амін праводзіў масавыя рэпрэсіі, калі ён насільна ўстраіў, беззаконна фізічна знішчыў Таракі — заснавальніка новай афганскай дзяржавы?

Нясмысленная ўзброеная інтэрвенцыя, далёка зайшоўшая змова знешніх сіл рэакцыі стварылі рэальную пагрозу страты Афганістанам сваёй незалежнасці, ператварэння яго ў імпэрыялістычны ваенны плацдарм на паўднёвай граніцы нашай краіны. Іншымі словамі, настаў момант, калі мы ўжо не маглі не адклікнуцца на просьбу ўрада дружальнага нам Афганістана. Дзейнічаць інакш, азначала б аддаць Афганістан на разарванне імпэрыялізму, дазволіць агрэсіўным сілам паўтарыць тое, што ім удалося зрабіць, напрыклад, у Чылі, дзе свабода народа была патоплена ў крыві. Дзейнічаць інакш, азначала б глядзець пасіўна, як на нашай паўднёвай граніцы ўзнікае ачаг сур'ёз-

най пагрозы бяспецы Савецкай дзяржавы.

Звяртаючыся да нас, Афганістан апіраўся на ясныя палажэнні дагавору аб дружбе, добрасуседстве і супрацоўніцтве, заключанага Афганістанам з СССР у снежні 1978 года, на права кожнай дзяржавы, у адпаведнасці са Статутам ААН, на індывідуальную або калектыўную самаабарону — права, якім не раз карысталіся іншыя дзяржавы.

Для нас было не простым рашэннем накіраваць у Афганістан савецкія ваенныя кантынгенты. Але ЦК партыі і Савецкі ўрад дзейнічалі з поўным усведамленнем сваёй адказнасці, улічвалі ўсю сукупнасць акалічнасцей. Адзіная задача, пастаўленая перад савецкімі кантынгентамі, — садзейнічаць афганцам у адбіцці агрэсіі звонку. Яны будуць поўнасцю выведзены з Афганістана, як толькі адпадуць прычыны, якія прымусілі афганскае кіраўніцтва звярнуцца з просьбай аб іх увадзе.

Імпэрыялістычная, а таксама пекінская прапаганда свядома і бессаромна скажаюць ролю Савецкага Саюза ў афганскіх справах.

Зразумела, ніякай савецкай «інтэрвенцыі» або «агрэсіі» не было і няма. Есць іншае: мы дапамагам новаму Афганістану па просьбе яго ўрада абараняць нацыянальную незалежнасць, свабоду і гонар сваёй краіны ад узброеных агрэсіўных дзеянняў звонку.

Далей, нацыянальныя інтарэсы або бяспека Злучаных Штатаў Амерыкі і іншых дзяржаў ніколі не закранаюцца падзеямі ў Афганістане. Усякія спробы паказаць справу інакш — гэта абсурд. Яны робяцца зламисна, з мэтай аблегчыць ажыццяўленне ўласных імпэрыялістычных задум.

Абсалютна лжывымі з'яўляюцца таксама сцвярджэнні, быццам Савецкі Саюз мае нейкія экспансіянісцкія планы ў адносінах да Пакістана, Ірана або іншых краін гэтага раёна. Нам чужая палітыка і псіхалогія каланізатараў. На чужыя землі мы не квапімся, да чужых багаццяў мы не рвёмся. Гэта каланізатараў цягне на пах нафты.

Папросту фарысейскімі выглядаюць спробы разглагольстваваць аб «савецкай пагрозе міру» і виступаць у якасці ахоўнікаў міжнароднай маралі з боку тых, у чым паслужным спісу «брудная вайна» супраць В'етнама; хто палымам не паварушыў, калі кітайскія агрэсары зрабілі ўзброенае ўварванне ў сацыялістычны В'етнам; хто дзесяцігоддзімі ўтрымлівае ваенную базу на зямлі Кубы — насуперак волі яе народа і ўрада; хто бразгае зброяй, пагражае блакадай, аказвае адкрыты ваенны націск на рэвалюцыйны іранскі народ, накіраваўшы да берагоў Ірана ваенна-марскую армаду, узброеную атамнай зброяй, у тым ліку значную частку авіяносаў ЗША.

І апошняе, што трэба сказаць у сувязі з гэтым. Умяшанне ва ўнутраныя справы Афганістана сапраўды адбываецца, прычым выкарыстоўваецца для яго і такая высокая і паважаная ўстанова, як Арганізацыя Аб'яднаных Нацый. Сапраўды, чым іншым, як не грубым парушэннем суверэнных правоў афганскай дзяржавы, з'явіўся разгляд так званага «афганскага пытання» ў ААН,

насуперак пярэчанням урада Афганістана?

Афганскі ўрад і яго адказны прадстаўнік у ААН заяўляюць публічна: пакіньце нас у спакоі, савецкія ваенскія кантынгенты ўведзены па нашай просьбе і ў адпаведнасці з савецка-афганскім дагаворам і артыкулам 51 Статута ААН.

А між тым пад прыкрыццём шуміхі павялічваецца дапамога тым элементам, якія ўрываюцца ў Афганістан, учыняюць агрэсіўныя дзеянні супраць законнай улады. Белы дом нядаўна адкрыта заявіў аб рашэнні расшырыць забеспячэнне гэтых элементаў ваенным рыштункам і ўсім неабходным для варожай дзейнасці. Заходні друк паведамляе, што ў ходзе перагавораў у Пекіне міністр абароны ЗША згадваўся аб каардынацыі такіх дзеянняў з кітайскім кіраўніцтвам.

Закрываючы афганскую тэму, трэба сказаць, што варожа рэакцыя імпэрыялістычных сіл на падзеі ў Афганістане не з'яўляецца нечаканасцю. Сутнасць справы ў тым, што тут біта карта, на якую рабілася стаўка імпэрыялістаў і іх памагатых.

Словам, падзеі ў Афганістане не з'яўляюцца сапраўднай прычынай цяпершняга ўскладнення міжнароднага становішча. Калі б не было Афганістана, то пэўныя колы ў ЗША, у НАТО, напэўна, знайшлі б іншую прычыну, каб абвастрціць сітуацыю ў свеце.

Нарэшце, уся сума крокаў амерыканскай адміністрацыі ў сувязі з падзеямі ў Афганістане — замарожванне Дагавора аб АСУ-2, адмова ад паставак цэлага раду тавараў, у тым ліку збожжа ў СССР па некаторых ужо заключаных кантрактах, спыненне перагавораў з Савецкім Саюзам па раду пытанняў двухбаковых адносін і г. д. — сведчыць аб тым, што Вашынгтон зноў, як дзесяцігоддзі назад, спрабуе загаварыць з намі мовай «халоднай вайны». Пры гэтым адміністрацыя Дж. Картэра дэманструе непавагу да важных міждзяржаўных дакументаў, парушае існуючыя сувязі ў галіне навукі, культуры, чалавечых адносін.

Цяжка нават пералічыць, колькі дагавораў, міжурадавых пагадненняў, дагаворанасцей і ўзаемаразуменняў, дасягнутых паміж нашымі дзюмамі краінамі па пытаннях узаемаадносін у розных галінах, самавольна і аднабакова парушана ў апошні час урадам прэзідэнта Картэра. Мы, вядома, абыдземся і без тых або іншых сувязей са Злучанымі Штатамі — і наогул ніколі не напрошваліся на іх, лічачы гэту справу ўзаемавыгоднай і адпавядаючай узаемным інтарэсам народаў нашых краін — перш за ўсё ў сэнсе ўмацавання міру.

Аднак самачынная прысаенне сабе Вашынгтонам нейкага «права» то «ўзнагароджваць», то «караць» незалежныя суверэнныя дзяржавы ставіць пытанне прынцыповага парадку. Такімі дзеяннямі ўрад ЗША фактычна наносіць удар наогул па ўпарадкаванай міжнародна-прававой сістэме адносін паміж дзяржавамі.

У выніку такіх дзеянняў адміністрацыі Картэра ў свеце ўсё больш выразна складваецца ўяўленне аб Злучаных Штатах як аб зусім ненадзейным партнёры ў міждзяржаўных сувязях, як аб дзяржаве, кіраўніцтва якой, з-за нейкіх дзівацтваў, капрызаў ці эмацыянальных успышак, або ж меркаванняў вузка вытлумачальнай неадкладнай выгады, здольна ў любы момант парушыць свае

міжнародныя абавязальствы, перакрасіць падпісаныя ім дагаворы і пагадненні. Ці трэба растлумачаць, якое небяспечнае дэстабілізуючае ўздзеянне аказвае гэта на ўсё міжнароднае становішча, — тым больш, калі такім чынам паводзіць сябе кіраўніцтва буйной, уплывовай дзяржавы, ад якой народы маюць права чакаць узважачай і адказнай палітыкі.

Зразумела, гэтыя дзеянні адміністрацыі ЗША зусім не нянясуць нам той шкоды, на якую яўна разлічваюць іх ініцыятары. Цынічныя выкладкі аб «пагаршэнні» становішча з прадуктамі харчавання ў Савецкім Саюзе ў выніку адмовы Злучаных Штатаў прадаваць нам збожжа пабудаваны на недарэчных уяўленнях аб нашым эканамічным патэнцыяле. Савецкі народ мае дастатковыя магчымасці, каб жыць і працаваць спакойна, выконваць намечаныя планы, павышаць свой дабрабыт. У прыватнасці, я магу запэўніць, што ні на адзін кілаграм не будуць зменшаны планы забеспячэння савецкіх людзей хлебам і хлебапрадуктамі.

Мы не можам разглядаць дзеянні амерыканскай адміністрацыі інакш, як дрэнна ўзважаную спробу выкарыстаць падзеі ў Афганістане для таго, каб блакіраваць міжнародныя намаганні па змяшэнню ваеннай небяспекі, па ўмацаванню міру, па абмежаванню гонкі ўзбраенняў — іншымі словамі, блакіраваць тое, у чым кроўна зацікаўлена ўсё чалавецтва.

Аднабаковыя меры, якія прымаюцца ЗША, раўназначныя сур'ёзным пралікам у палітыцы. Падобна на бумеранг яны не сёння, дык заўтра ўдараць па тых, хто іх задумаў.

Калі ж усімі гэтымі наскокамі на нашу палітыку нас хочучь правесці на трываласць, то гэта значыць поўнасцю ігнаруюць вопыт гісторыі. Калі ў 1917 годзе нарадзілася першая ў свеце сацыялістычная дзяржава, наш народ ні ў каго не пытаў на гэта дазволу. Ён і цяпер сам вырашае, па якіх законах яму жыць. Імпэрыялізм спробаваў учыніць нам праверку яшчэ на заранку ўзнікнення Савецкай улады, і ўсе памятаюць, чым гэта скончылася. Нас спрабавалі зламаць фашысцкія агрэсары ў самай кровапралітнай з вайнай, якія перажыло чалавецтва. Але яны пацярпелі паражэнне. Нас падвяргалі выпрабаванням у гады «халоднай вайны», падштурхоўваючы свет да краю бяздоння, развязаваючы адзін міжнародны крызіс за другім. Але і тады ніхто не змог нас пахіснуць. Усё гэта карысна напамінь сёння.

Пытанне. Якія, на вашу думку, перспектывы развіцця сітуацыі ў Еўропе?

Адказ. Сітуацыя ў Еўропе сёння намнога лепшая, чым яна была, скажам, у пачатку 70-х гадоў. Аднак апошнія безадказныя дзеянні Вашынгтона сказваюцца, вядома, і тут. Злучаныя Штаты не задавальняюцца тым, што робяць амаль ці не ўсё, каб атруціць савецка-амерыканскія адносіны. Яны хачелі б сапсаваць адносіны і заходнееўрапейскіх краін з Савецкім Саюзам, — адносіны, у якіх, як вядома, за апошняе дзесяцігоддзе дасягнута нямаля карыснага. ЗША спрабуюць падарваць дух і сутнасць Хельсінскага заключнага акта, які стаў прызнаным рубяжом ва ўмацаванні бяспекі і развіцці мірнага супрацоўніцтва на кантыненте. І, нарэшце, свядомы крокамі, накіраванымі на абвастрэнне міжнароднага становішча, Вашынгтон ставіць на мэце падмяць пад сябе еўрапейскія дзяржавы, у першую чаргу ўласных саюзнікаў.

Аднак карэнныя інтарэсы еўрапейскіх народаў непарыўна звязаны з разрадкай. Еўрапейцы на сваім вопыце пазналі ўжо яе дабраторны плён. Яны — жыхары кантынента, які не раз быў апалены разбуральнымі войнамі, зусім не гатовы — мы ў гэтым перакананы — стаць на шлях авантур па волі заакеянскіх палітыкаў. Нельга паверыць, каб у Еўропе знайшліся дзяржавы, якія пажадалі б кінуць вынікі разрадкі пад ногі тым, хто гатоў іх растаптаць. Разрадка ў Еўропе неабходна дзяржавам Захаду ды і Злучаным Штатам ніколі не ў меншай меры, чым сацыялістычным краінам, чым Савецкаму Саюзу.

У Еўропе шмат можна зрабіць канструктыўнага на карысць міру ў недалёкай будучыні, у прыватнасці, у сувязі з маючай адбыцца сустрэчай у Мадрыдзе і з прапановай краін Варшаўскага Дагавору аб правядзенні канферэнцыі па ваеннай разрадцы і раззбраенню. Мы рашучы прыхільнікі таго, каб замацаваць і прымножыць усё пазітыўнае, што гадамі стваралася на еўрапейскім кантыненте калектыўнымі намаганнямі дзяржаў, вялікіх і малых. Мы і ў далейшым будзем праводзіць палітыку міру і дружбы паміж народамі. У процілегласць цяперашняй экстрэмісцкай пазіцыі Вашынгтона наша пазіцыя заключаецца ў тым, каб прадоўжыць перагаворы, пачатыя ў апошнія гады па многіх напрамках з мэтай спынення гонкі ўзбраенняў. Гэта, вядома, датычыць і праблем аслаблення ваеннага процістаяння ў Еўропе.

Паўтараю: мы за перагаворы, але сумленныя, раўнапраўныя, пры захаванні прынцыпу аднолькавай бяспекі. Іменна такія перагаворы мы нядаўна прапаноўвалі пачаць па пытанню аб ядзерных сродках сярэдняй дальнасці. Ніхто не можа чакаць, што Савецкі Саюз прыме натаўскія ўмовы, разлічаныя на вядзенне перагавораў з пазіцыі сілы. Цяперашняя пазіцыя краін НАТО робіць немагчымымі перагаворы па гэтай праблеме. Аб усім гэтым мы нядаўна афіцыйна казалі ўраду ЗША.

Мы глядзім у будучыню з аптымізмам. І гэта — абгрунтаваны аптымізм. Мы разумеем, што выкліканае амерыканскім імпэрыялізмам наўмыснае абвастрэнне міжнароднага становішча выражае яго нездавальненне ўсталёваннем пазіцыі сацыялізму, уздымам нацыянальна-вызваленчага руху, умацаваннем сіл, якія выступаюць за разрадку і мір. Мы ведаем, што воля народаў праз усе перашкоды прабіла дарогу таму станоўчаму напрамку ў светных справах, які ёміста выражаецца словам «разрадка». Такая палітыка мае глыбокі карэнні. Яе падтрымліваюць магутныя сілы, і гэта палітыка мае ўсе шанцы заставацца вядучай тэндэнцыяй у адносінах паміж дзяржавамі.

Наш народ, наша краіна цвёрдым поступам ідуць па шляху камуністычнага будаўніцтва, выконваючы заданні дзесятай пяцігодкі, прадвызначэнні партыі. Савецкія людзі, нашы сябры за рубяжом могуць быць упэўнены — ленынскі знешнепалітычны курс непахісны. Ён вызначаны рашэннямі з'ездаў КПСС, уласна і выказаўся ва ўсёй нашай знешнепалітычнай дзейнасці. Гэты курс спалучае паслядоўную міралюбнасць з цвёрдым адпорам агрэсіі. Ён апраўдаў сябе ў мінулыя дзесяцігоддзі, ім мы будзем кіравацца і ў далейшым. З гэтага курсу нас не сабе ніхто.

СЁЛЕТА Ё КРАСАВІКУ ГАЗЕЦЕ «ГОЛАС РАДЗІМЫ» СПАЎНЯЕЦЦА 25 ГАДОЎ

Паважаны чытач!
У 1980 годзе спаўняецца 25 гадоў з дня выхаду ў свет першага нумара газеты «Голас Радзімы». Тады, у 1955 годзе, яна называлася «За вяртанне на Радзіму». Газета дапамагала сем'ям, раскіданым вайной па беламу свету, знайсці адзін аднаго і ўз'яднацца. Выканаўшы гэтую высакародную місію, з 1960 года па жаданню суайчыннікаў наша выданне пачало выходзіць пад назвай, якую носіць і па сённяшні дзень — «Голас Радзімы».

На працягу ўсіх гэтых гадоў газета дапамагае суайчыннікам, якіх лёс закінуў на чужыну, падтрымліваць духоўную сувязь з Радзімай, быць у курсе падзей, што адбываюцца ў нашай краіне. Чытаючы «Голас Радзімы», землякі даведваюцца аб поспехах нашай рэспублікі ў развіцці прамысловасці, сельскай гаспадаркі, навукі і культуры, аб тым, якімі сталі сёння іх родныя гарады і вёскі, як жыве цяпер беларускі народ. Піша газета аб месцы і ролі Беларусі ў жыцці Саветскай краіны, аб міжнародных сувязях рэспублікі.

На старонках газеты рэгулярна расказваецца таксама аб дзейнасці прагрэсіўных арганізацый суайчыннікаў у розных краінах, аб клопатах і праблемах, што хваляюць нашых землякоў, публікуюцца іх уражанні аб сустрэчах з Радзімай пасля доўгай разлуцы.

«Голас Радзімы» атрымлівае шмат пісем ад сваіх чытачоў. Гэта дапамагае нам рабіць газету лепшай, цікавейшай. І сёння, напярэдадні юбілею газеты «Голас Радзімы», мы хочам звярнуцца да Вас з пытаннямі і спадзяемся, што атрыманыя на іх адказы дадуць магчымасць больш поўна ўлічыць Вашы пажаданні, ведаць, якой Вы хацелі б бачыць сваю газету.

Мы будзем удзячны, калі Вы, чытач, адкажаце нам:

1. З якога часу Вы з'яўляецеся чытачом газеты «Голас Радзімы»? Хто яшчэ, акрамя Вас, чытае «Голас Радзімы» [члены Вашай сям'і, суседзі, знаёмыя]?
2. Якую ролю ў Вашых сувязях з Радзімай адыгрывае газета?

3. Ці дапамагаюць Вам матэрыялы газеты ўзнаўляць аблічча сучаснай Беларусі?
4. Што падабаецца і што не падабаецца Вам у газеце? Як Вы ацэньваеце работу рэдакцыі?
5. Якія праблемы Вас цікавяць больш за ўсё — сацыяльна-эканамічныя, міжнародныя, маладзёжныя, культуры і г. д. Напішыце нам, аб чым Вы хацелі б прачытаць у «Голасе Радзімы» ў бліжэйшы час.
6. Ці звярталіся Вы ў рэдакцыю газеты «Голас Радзімы» з канкрэтнымі прапановамі, пажаданнямі або якімі-небудзь просьбамі? Ці былі Вы задаволены атрыманым адказам?
7. Якія матэрыялы, з прачытаных Вами ў 1979 годзе, Вы лічыце найбольш цікавымі?
8. Ці даводзілася Вам у час паездак на Радзіму сустрэцца з супрацоўнікамі газеты або бываць у рэдакцыі «Голасу Радзімы»? Якое ўражанне пакінула гэта сустрэча?
9. Ці хацелі б Вы прачытаць на старонках газеты аб Вашай роднай вёсцы [горадзе]? Аб вашых родных і знаёмых, што жывуць у Беларусі?
10. Якія ў Вас ёсць прапановы, пажаданні, каб у будучым газета найбольш адпавядала Вашым інтарэсам? З якімі людзьмі — грамадска-палітычнымі дзеячамі, літаратарамі, мастакамі, рабочымі, вучонымі, спартсменамі і г. д. Вы хацелі б сустрэцца на старонках «Голасу Радзімы»?
11. Ці чытаеце Вы англійскую старонку «Голасу Радзімы»? Якая Ваша думка аб яе змесце? Вашы пажаданні рэдактару англійскай старонкі?
12. Для тых, хто не чытае па-беларуску, газета друкуе матэрыялы на рускай мове. У прыватнасці, аб жыцці брацкіх рэспублік нашай краіны, цікавых кутках нашай Радзімы. Што б Вы яшчэ хацелі прачытаць пад рубрыкай «Па роднай краіне»?
13. Газета выдае таксама кнігі і брашуры ў серыі «Бібліятэчка «Голасу Радзімы»». Ваша думка аб «Бібліятэчцы»?

Чакаем Вашых адказаў і прапанов, паважаны чытач.

**РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ
ГАЗЕТЫ «ГОЛАС РАДЗІМЫ».**

Уважаемый читатель!
В 1980 году исполняется 25 лет со дня выхода в свет первого номера газеты «Голас Радзімы». Тогда, в 1955 году, она называлась «За вяртанне на Радзіму». Газета помогала семьям, разбросанным войной по белу свету, найти друг друга и воссоединиться. Выполняя эту благородную миссию, с 1960 года по желанию соотечественников наше издание начало выходить под названием, которое носит и по сей день — «Голас Радзімы».

На протяжении всех этих лет газета помогает соотечественникам, чьих судьба забросила на чужбину, поддерживать духовную связь с Родиной, быть в курсе событий, происходящих в нашей стране. Читая «Голас Радзімы», земляки узнают об успехах нашей республики в развитии промышленности, сельского хозяйства, науки и культуры, о том, какими стали сегодня их родные города и деревни, как живет теперь белорусский народ. Пишет газета о месте и роли Белоруссии в жизни Советской страны, о международных связях республики.

На страницах газеты регулярно рассказывается также о деятельности прогрессивных организаций соотечественников в разных странах, о заботах и проблемах, волнующих наших земляков, публикуются их впечатления о встречах с Родиной после долгой разлуки.

«Голас Радзімы» получает много писем от своих читателей. Это помогает нам делать газету лучше, интереснее. И сегодня, накануне юбилея газеты «Голас Радзімы», мы хотим обратиться к Вам с вопросами, надеясь, что полученные на них ответы дадут возможность более полно учесть Ваши пожелания, узнать, какой Вы хотели бы видеть свою газету.

Мы будем благодарны, если Вы, читатель, ответите нам:

1. С какого времени Вы являетесь читателем газеты «Голас Радзімы»? Кто еще, кроме Вас, читает «Голас Радзімы» [члены Вашей семьи, соседи, знакомые]?
2. Какую роль в Ваших связях с Родиной играет газета?
3. Помогают ли Вам материалы газеты воссоздать облик современной

Белоруссии!

4. Что нравится и что не нравится Вам в газете? Как Вы оцениваете работу редакции?
5. Какие проблемы Вас интересуют больше всего — социально-экономические, международные, молодежные, культуры и т. д. Напишите нам, о чем бы Вы хотели прочесть в «Голасе Радзімы» в ближайшее время.
6. Обращались ли Вы в редакцию газеты «Голас Радзімы» с конкретными предложениями, пожеланиями или какими-либо просьбами? Были ли Вы удовлетворены полученным ответом?
7. Какие материалы, из прочитанных Вами в 1979 году, Вы считаете наиболее интересными?
8. Приходилось ли Вам во время поездок на Родину встречаться с сотрудниками газеты или бывать в редакции «Голасу Радзімы»? Какое впечатление оставила эта встреча?
9. Хотели бы Вы прочитать на страницах газеты о Вашей родной деревне [городе]? О ваших родных и знакомых, проживающих в Белоруссии?
10. Какие у Вас имеются предложения, пожелания, чтобы в будущем газета наиболее соответствовала Вашим интересам? С какими людьми — общественно-политическими деятелями, литераторами, художниками, рабочими, учеными, спортсменами и т. п. Вы хотели бы встретиться на страницах «Голасу Радзімы»?
11. Читаете ли Вы английскую страницу «Голасу Радзімы»? Каково Ваше мнение о ее содержании? Ваши пожелания редактору английской страницы?
12. Для тех, кто не читает по-белорусски, газета печатает материалы на русском языке. В частности, о жизни братских республик нашей страны, интересных уголках нашей Родины. Что бы Вы еще хотели прочесть под рубрикой «По родной стране»?
13. Газета издает также книги и брошюры в серии «Библиотечка «Голасу Радзімы»». Ваше мнение о «Библиотечке»?

Ждем Ваших ответов и предложений, уважаемый читатель.

**РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ
ГАЗЕТЫ «ГОЛАС РАДЗІМЫ».**

любвія сэрцу мясціны

БЕЛАВЕЖСКАЯ ПУШЧА

Круглая паляна, прасторная і светлая, залітая ліпеньскім сонцам, ахінута высокім лесам. Сюды не дастае вецер — ён ледзь калыша верхавіны дрэў. Цішыня парушае толькі стракатанне конікаў... Матэрыялы разнастайнай афарбоўкі кружацца над кветкамі, сядоў на іх. Ад кветак у высокай і густой траве, ад матэрыялаў, ад сонца — паляна яркая і вясёлая.

На ёй там-сям стаяць, сцішыўшыся, дубы, сосны. Дол уславы разнатраўем. Шмат ландышаў — і лёгка ўявіць, якой снежна-белай і духмянай становіцца паляна, калі яны зацвітуць. Праз траву цягнуцца да святла дубкі-самасеі. Сустрэкаюцца і рэдкія расліны. Вось цэлы зараснік душыцы звычайнай, яе фіялетава-кветкі прываблілі матэрыялаў. Нападалёку распуціла белыя парасоны пятрушка горная. Трапіліся два кусты воўчага лыка з ярка-чырвонымі ягадамі.

Недалёка ад паляны — дуб-волат... Высокі грабавы лес у параўнанні з ім здаецца падлескам. У Белавежскай пушчы больш за дзевеце дубоў-волатаў, якім па 500—700 гадоў. Акружэнне іх камлэў па шэсць метраў, вышыня дрэў — па трыццаць. Налічваецца звыш шасцідзесяці соснаў ва ўзросце 450—530 гадоў. Ёсць гіганты сярод іншых парод — елкі, ліпы, бярозы, клёны, ясені.

Расліны свет пушчы надзвычай разнастайны. На плошчы 87 тысяч гектараў, якая знаходзіцца ў некалькіх раёнах Брэсцкай і Гродзенскай абласцей, ёсць амаль дзевяцьсот відаў раслін, у

тым ліку — 26 дрэў, 38 — кустоў. Найбольш пашырана сасна, яна займае звыш палавіны плошчы, пакрытай лесам. У барах ціш, прахалода, пахне смалой-жывіцай. Другое месца па плошчы — дзевяць працэнтаў — займае елка. У старых дрэвастоях сасна і елка растуць у адным ярусе.

Гонар пушчы — дубровы. Між тоўстых, як калоны, ствалоў — шмат арэшніку, маладых грабаў. Зямля ўслана травой.

Пушча — унікальны лясны масіў не толькі ў Беларусі, але і ў Еўропе. Тут умерана цёплы клімат. Хапае вільгаці. Вегетацыйны перыяд працягваецца больш чым дзевеце дзён. Гэта спрыяе развіццю патрабавальных да цяпла дрэў — ясеня, клёна, граба, лістоўніцы белай, скальнага дуба. У пушчы сустракаецца 35 відаў і форм надзвычай рэдкіх і прыкладна 80 відаў рэдкіх каштоўных раслін. Сярод іх — плошч звычайнай, арніка горная, мядзведжая цыбуля, астранцыя буйная, зуброўка, пятроў кржы і іншыя.

Белавежская пушча — самы вялікі і найменш крануты лясны масіў Беларусі. Багатая расліннасць, запаведнасць спрыяюць развіццю і памнажэнню колькасці яго насельнікаў. Тут ёсць 55 відаў звяроў і жывёл, 214 — птушак, 11 — земнаводных, 7 — паўзуноў, каля 30 відаў рыб. Найбольшую цікавасць, безумоўна, маюць зубры. Не дарма кажуць, што пушча захавала зуброў, а зубры збераглі пушчу. Менавіта ў аднаўленні статку гэ-

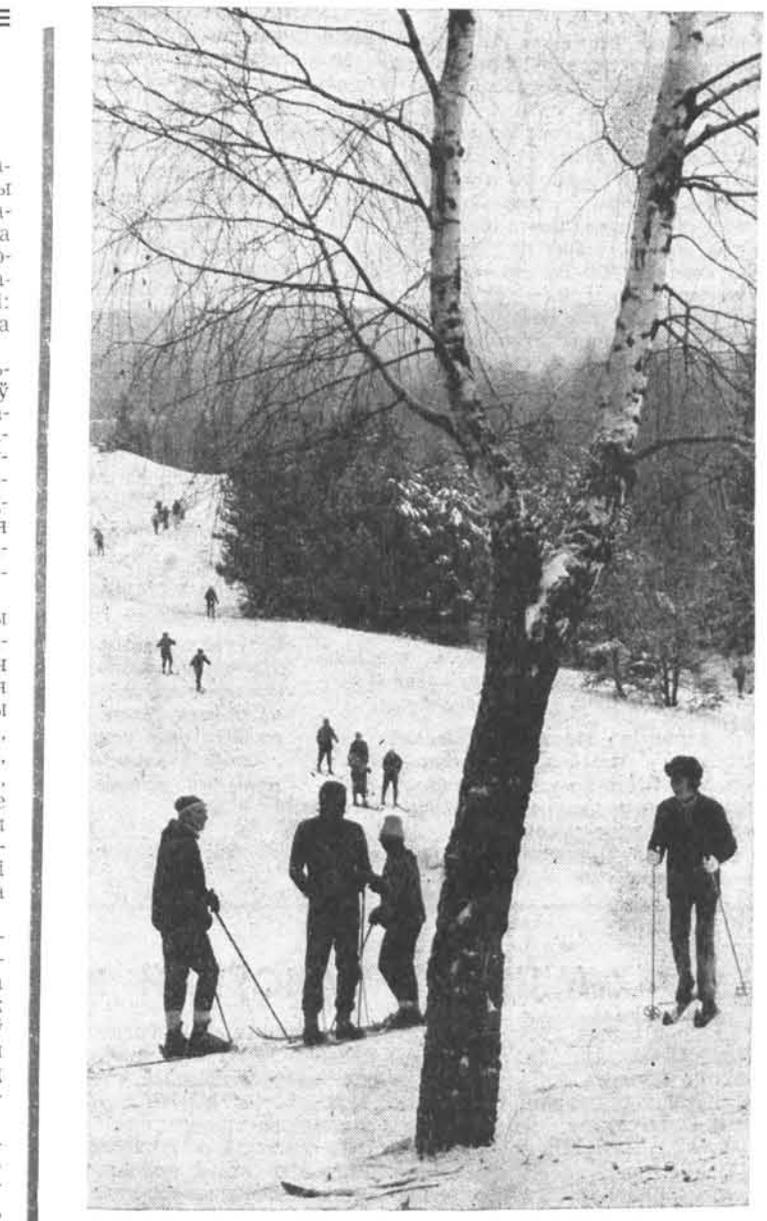
тых звяроў — асноўная задача запаведніка. Цяпер яны жывуць на волі. Побач з палянай, пра якую расказана ў пачатку артыкула, знаходзіцца зубрагадавальнік. Насельнікаў яго мы не засталі: яны на лета пайшлі жыць на волі.

Затое ў суседнім гадавальніку ўбачылі статак тарпанаў — каля трыццаці асобін, дарослых і малых. Гэтыя дзікія коні, якіх калісьці ў пушчы жыло шмат, былі вынішчаны да пачатку XX стагоддзя. Некалькі жывёл пасля Вялікай Айчыннай вайны завезлі з Польшчы, яны прыжыліся, размножыліся.

У апошнія гады жывёльны свет пушчы павялічыўся. Цяпер тут звыш дзвюх тысяч высакародных аленяў, каля тысячы казуляў, паўтары тысячы дзікоў. Жывуць ласі, тхары, рысі, барсукі, куницы, бабры, янотападобныя сабакі, вавёркі, зайцы... Гняздуе чорны бусел. А на штучным возеры мы назіралі за шэрымі чаплямі. Каля дваццаці грацыёзных птушак паважна хадзілі па купінах.

Белавежская пушча — нацыянальнае багацце рэспублікі. 25 снежня мінулага года споўнілася сорак гадоў, як Савет Народных Камісарыяў БССР аб'явіў яе дзяржаўным запаведнікам. А да гэтага над ёй прашумелі стагоддзі, пакінуўшы свае сляды.

Першае вядомае ўпамінанне аб пушчы належыць старажытнагрэчаскаму гісторыку Геродоту. Звесткі пра яе ёсць у Іпацьеўскім летапісу 983 года. У 1276 годзе Уладзімір Вальскі для аховы сваіх

У выхадны дзень на лыжнай прагулцы ў ваколіцах Мінска. Фота М. МІНКОВІЧА.

**БУЙНЫЯ ТВОРЫ НАЦЫЯНАЛЬНАЙ МУЗЫКІ
УПЕРШЫНЮ ПРАГУЧАЛІ Ў ВЫКАНАННІ
СІМФАНІЧНАГА АРКЕСТРА БЕЛАРУСКАГА РАДЫЁ**

ПАЧАТАК

[Заканчэнне. Пачатак у № 1].

Такія прыхільныя адносіны самых шырокіх колаў грамадскасці да музыкі паграбавалі ад аркестра высокага прафесіяналізму, адданага служэння мастацтву.

У пачатку трыццаціх гадоў на Беларускім радыё загучалі і першыя творы зусім яшчэ маладой беларускай прафесійнай музыкі. Часцей за іншых на дырыжорскае месца ў аркестры падымаўся адзін са старэйшых беларускіх кампазітараў Мікалай Аладаў, які сам «ставіў» большасць сваіх буйных твораў. У 1930 годзе прагучала яго камічная опера «Тарас на Парнасе», вясной 1931 года мы пазнаёміліся з Другой сімфоніяй кампазітара, праз год — з уверцюрай-фантазіяй «Заранку насустрач», яшчэ праз год — з сімфанічнай пазмай «Мяцней за смерць». Аркестр выканаў таксама сімфанічныя творы Я. Цікоцкага, А. Туранкова, Р. Пукста і іншых кампазітараў. Беларуская музыка разам з ростам свайго прафесійнага майстэрства знаходзіла ўсё больш прыхільнікаў сярод артыстаў аркестра. І цяпер, калі прайшлі гады, можна адзначыць, што менавіта сімфанічны аркестр Беларускага радыё быў першым і зусім не дрэнным выканаўцам усіх без выключэння буйных твораў нацыянальнай музыкі.

Музычная рэдакцыя Беларускага радыё, не задавальняючыся толькі тэматычнымі канцэртамі і опернымі мантажамі, актыўна шукала своеасаблівыя «радыёныя» формы вяшчання.

Так пачаліся канцэрты па заяўках. У гады першай пяцігодкі некаторыя з іх праводзіліся не ў студыі, а непасрэдна на кватэрах герояў працы, рабочых-вынаходнікаў, ударнікаў і трансліраваліся па радыё на ўсю рэспубліку. Многое ў такіх «нестудыйных перадачах» было нечаканым, часам выпадковым, але амаль заўсёды яны былі непасрэднымі і шчырымі. Вядома, у такіх канцэртах вялікія музычныя калектывы прымаць удзел не маглі, і колькасць выканаўцаў звычайна абмяжоўвалася.

Мне часта ўспамінаецца адна з такіх нестудыйных перадач, прысвечаная 30-годдзю творчай дзейнасці Янкі Купалы, якая адбылася ва ўтульным доме народнага паэта. Наш невялікі ансамбль і салісты размясціліся ў кабінце паэта, «авансэнай» і месцам для мікрафона служылі дзверы ў сталовую, дзе сядзелі нашы слухачы на чале з Іванам Дамінікавічам. Ігралі музыку да твораў паэта, саліст спяваў песні на яго вершы, і кожны з нумораў праграмы гаспадар і яго гошці сустракалі так ветліва і цёпла, што хацелася іграць бясконца. А калі Л. Александроўская ў суправаджэнні цымбалістаў праспявала «Дзве долі» і, пачаўшы глыбока кранаючую, драматычную «Восень», дайшла да слоў:

**Дзеці галодныя
Туляцца к печы,
Босыя ногі,
Голяя плечы,—**

паэт адварнуўся і, як мне здалося, змахнуў са шчакі няпрошаную слязу. Даўно скончылася наша перадача, а гасцінны гаспадар і яго жонка Уладзіслава Францаўна доўга яшчэ не адпускалі нас.

У сярэдзіне трыццаціх гадоў «на ўзбраенні» радыё з'явіліся шарынафоны — запісы буйных музычных твораў на кіналенце, што значна аблегчыла працу музычных калектываў.

Разам з тым узрасла цікавасць слухачоў да складанай, «вялікай» музыкі, і гэта прымушала рэдакцыю музычнага вяшчання шукаць новыя формы творчых сувязей з шырокімі народнымі масамі, імкнуцца зрабіць адкрытыя канцэрты больш змястоўнымі і рэгулярнымі.

Так узнікла ідэя арганізацыі такой новай формы музычнага вяшчання, як радыётэатр.

Некалькі разоў на тыдзень памяшканне самага вялікага ў горадзе клуба харчавікоў запаўнялі рабочыя, служачыя, студэнты. Тут можна было пачуць канцэртнае выкананне многіх опер, сімфанічную музыку, выступленні лепшых савецкіх музычных калектываў, спевакоў, музыкантаў, беларускіх артыстаў.

Праграмы канцэртаў былі надзвычай разнастайнымі і ўключалі замежную і рускую класіку, творы савецкіх і сучасных заходніх кампазітараў, народную творчасць, папулярную эстрадную музыку. Большасць канцэртаў радыётэатра мелі музычна-адукацыйны характар. Гэта былі канцэрты-лекцыі, канцэрты-загадкі, канцэрты-віктарыны, канцэрты па заяўках, развучванні.

Было б дарэмна спрабаваць пералічыць хаця б невялікую частку найбольш цікавых канцэртаў радыётэатра: за два гады іх адбылося вельмі многа.

Цяпер ужо цяжка ўспомніць усіх дырыжораў і салістаў, з якімі нам даводзілася працаваць у радыётэатры, але міжвольна ўсплываюць у памяці сапраўды святочныя канцэрты з такімі выдатнымі інструменталістамі, як Л. Аборын, Д. Ойстрах.

Перыяд работы радыётэатра быў вельмі плённым для развіцця беларускай музыкі. Перад шматлікай аўдыторыяй тэатра і ў рэпрадуктарах беларускіх радыёслухачоў загучалі новыя творы кампазітараў рэспублікі. Так, яшчэ ў снежні 1934 года ў радыётэатры быў наладжаны творчы канцэрт Я. Цікоцкага і А. Туранкова. Успамінаюцца рэцэпты кантаты М. Аладава на словы Я. Купалы «Над ракой Арэсай», на якіх прысутнічаў народны паэт (першае выкананне адбылося ў маі 1935 года) і невысокі, рухавы, сівы В. Залатароў дырыжыраваў сваёй новай Чацвёртай сімфоніяй, прысвечанай пятнаццатай гадавіне вызвалення Беларусі ад белапаліцаў. А праз некалькі месяцаў Саюз кампазітараў БССР, Радыёкамітэт і рэдакцыя газеты «Звязда» наладзілі ў радыётэатры вялікі аўтарскі канцэрт М. Аладава, Р. Пукста, Я. Цікоцкага і А. Туранкова. Яшчэ адзін канцэрт быў прысвечаны творчасці М. Чуркіна, але паралельна з гэтым творы беларускай музыкі рэгулярна гучалі ў большасці канцэртаў радыётэатра. Летам работа яго пераносілася ў памяшканне Зялёнага тэатра парка імя Горкага, і тут прагучала ўпершыню многае з беларускай музыкі, у тым ліку часткі з сімфоніяй студэнтаў Белдзяржкансерваторыі А. Багатырова, П. Падкавырава, М. Крошнера і інш.

За гады свайго дзейнасці радыётэатр адыграў вялікую ролю ў выхаванні музычных густаў сваіх наведвальнікаў і радыёслухачоў і стварыў неабходную базу для адкрыцця першай у рэспубліцы канцэртнай арганізацыі — Беларускай дзяржаўнай філармоніі. З пачаткам яе работы вясной 1937 года радыётэатр спыніў свае канцэрты, а музычнае вяшчанне Беларускага радыё ўступіла ў новы этап дзейнасці.

**Дзмітрый ЖУРАЎЛЁУ,
заслужаны дзеяч культуры БССР.**

МІШКА Ў ГАЛОЎНАЙ РОЛІ

Дзве цікавыя стужкі стварыла студыя «Саюзмультфільм». Адна называецца «Салют, Алімпіяда!», другая — «Баба Яга супраць». Галоўным героем у іх выступае ўсім ужо добра вядомы алімпійскі Мішка — эмблема Гульні-80.

На экране Мішка раскрывае шматгранныя бакі свайго таленту. Ён дырыжыруе аркестрам, спявае новую песеньку кампазітара А. Быканова і паэта М. Пляцкоўскага, выступае ў ролі ляснага трэнера... Ролі ўсіх герояў

агучыў лаўрэат Усерасійскага конкурсу артыстаў эстрады В. Вінакур.

У фільме «Баба Яга супраць» рэжысёра В. Пекара «партнёрамі» мядзведзяняці выступаюць кампазітар Э. Арцём'еў, ансамбль «Бумеранг» і персанажы рускіх казак у поўным складзе — ад Бабы Ягі да Кашчэя Бяссмертнага.

Абедзве кінастужкі прасякнуты радасным настроем чакання алімпійскага свята.

Весела і цікава правялі навагоднія святы жыхары Пінска. У гарадскім Доме культуры штодзённа наладжваліся ранішнікі, вечары. Надоўга запомніцца пінчанам і баль, на якім прысутнічала 400 перадавікоў вытворчасці горада. З вялікім канцэртам на ім выступілі вучні музычнай школы, якая ў гэтыя дні адзначыла сваё 40-годдзе, перадавалі сваім мастацтвам народныя ансамблі «Палессе» і «Пінскія світанкі».

Фота Э. КАБЯКА.

ДЭБЮТЫ МАЛАДЫХ

У двух мінскіх тэатрах — прэм'еры. Беларускай акадэмічнай імя Я. Купалы паказаў камедыю Мішэля Ферма «Дзверы грукаюць». Рускі тэатр імя М. Горкага — казку Карла Гоца «Кароль-алець». Першы спектакль створаны для дарослых, другі адрасаваны дзецям. Але ёсць у іх агульнае. У абодвух вядучыя ролі даручаны маладым актёрам. У горкаўняў — Яўгену Лявоньеву, Уладзіміру Кургану, Ігару Андрэеву, у купалаўцаў

— Яўгену Крыжакоўскаму, Галіне Фёдаравай. Імёны мужчынскай чапвёркі ўжо вядомы аматарам тэатральнага мастацтва, а вось у Галіны Фёдаравай гэта першая вялікая работа.

І рэжысёры спектакляў маладыя. У Аляксандра Шалыгіна «Дзверы грукаюць» — толькі трэцяя пастаноўка. Аляксандр Дольнікаў, студэнт-дзіпламінік Беларускага тэатральна-мастацкага інстытута, — дэбютант.

ПРЭМ'ЕРЫ, ВЫСТАЎКІ, СУСТРЭЧЫ

СВЕТ ВАЧЫМА ДЗЯЦЕЙ

У Бабруйску праведзена гарадская выстаўка дзіцячай мастацкай творчасці, прысвечаная Міжнароднаму году дзіцяці. На ёй было прадстаўлена 340 работ юных мастакоў, выкананых акварэллю, гуашню, ярам, алоўкам. Экспанавалася і мастацкая вышывка. Аўтарамі твораў з'яўляюцца вучні спецыялізаванай мастацкай і агульнаадукацыйных гарадскіх школ, члены студыі выяўленчага мастацтва пры Доме піянераў, выхаванцы дзіцячых садоў.

Цэнтральнае месца ў экспазіцыі займала калектыўная работа «Няхай зайзвядзе будзе сонца!»

«ЗАЕЧАЯ ШКОЛА» У СЕРАБРАНЦЫ

Сцэнічную «анталогію» казак народнаму свету, прысвечаную Міжнароднаму году дзіцяці, Дзяржаўны тэатр лялек БССР напоўніў казкай балгарскага драматурга Пенча Манчава «Заечая школа». Прэм'ера спектакля адбылася ў Серабранцы — адным з мікрарайонаў беларускай сталіцы. Дзе-

Напярэдадні новага года ў Мінску адкрылася рэспубліканская выстаўка дзіцячай выяўленчай, дэкаратыўна-прыкладнай і тэхнічнай творчасці. Многа юных наведвальнікаў пабывала тут у час зімовых школьных канікул.

НА ЗДЫМКУ: у адной з залаў выстаўкі.

Фота Ч. МЕЗІНА.

ні з захапленнем прынялі вясёлы музычны спектакль, які вучыць дабра і таварыству.

Усяго ў рэпертуары тэатра каля трыццаці спектакляў беларускіх і рускіх, украінскіх і іншых аўтараў, народныя казкі. Толькі ў мінулым годзе іх наглядзелі больш за трыста тысяч гарадскіх і сельскіх дзяцей.

МАСТАЦТВА СЯБРОЎ

У Польскай Народнай Рэспубліцы пабываў народны ансамбль мінскага Палаца культуры тэкстыльчыкаў «Зорка». З візітам у адказ у Мінск прыезджаў фальклорны ансамбль песні і танца «Падлясся» Сядлецкага ваяводства. Польскія самадзейныя артысты пазнаёмілі мінчан са сваім самабытным мастацтвам.

ПРЫСВЕЧАНА АЛІМПІАДЗЕ

Алімпіядзе-80 прысвечана выстаўка літаратуры, арганізаваная ў цэнтральнай бібліятэцы горада Барысава. Яна дэвіз — «Свята міру, дружбы і спорту». У экспазіцыі — больш за 40 нава-

ЗНАЕМСТВА з беларускай літаратурай у Германіі пачалося ў канцы мінулага стагоддзя, калі першыя матэрыялы пра яе былі надрукаваны ў часопісе «Архіў славянскай філалогіі». Пазней, у час Веймарскай рэспублікі, адбываецца інтэнсіўнае развіццё і станаўленне беларуска-нямецкіх літаратурных сувязей. На жаль, пачынаючы з 1933 года пранікненне беларускай літаратуры ў Германію прыпыняецца. І толькі ў пасляваенны час зноў узаўважваюцца і паступова расшыраюцца кантакты паміж абедзвюма літаратурамі. Аднак у сувязі з узнікненнем на тэрыторыі Германіі дзвюх дзяржаў з розным грамадска-палітычным ладам — ГДР і ФРГ — яны развіваюцца па-рознаму.

Першым беларускім творам, які з'явіўся на вызваленнай ад фашызму нямецкай зямлі, быў верш «Украіна» Янкі Купалы. Услед за ім на нямецкую мову перакладаюцца вершы іншых беларускіх паэтаў — Я. Коласа, А. Купалова, П. Броўкі.

Важнае значэнне для распаўсюджвання беларускай літаратуры ў Германіі мела пазэдка вядомага беларускага паэта П. Броўкі ў Веймар для ўдзелу ва ўрачыстасцях, прысвечаных 200-годдзю з дня нараджэння Гётэ. Адрозж пасля яго прыезду ва Усходнюю Германію берлінская газета «Тэгліхе Рундшаў» змясціла артыкул «Пятрусь Броўка — беларускі пісьменнік». Неўзабаве на яе старонках з'явіўся вялікі артыкул «Спявай вечна, мая Беларусь» П. Броўкі і ўрывац з яго паэмы «Беларуская зямля». У часопісе «Дзі ноіе Гезельшафт» быў надрукаваны артыкул «Пра Петруся Броўку» і яго верш «Прывітанне Маскве». Так засноўваліся першыя арганізацыйна-творчыя кантакты паміж беларускай і нямецкай пасляваеннымі літаратурамі.

Пабудова сацыялістычнага грамадства ва Усходняй Германіі спрыяла павелічэнню попыту на савецкую літаратуру. Яна расказвавала нямецкаму чытачу пра іншы лад жыцця, пра іншы ўзаемаадносіны паміж людзьмі. Таму твораў беларускай літаратуры, дзе вырашаліся пытанні новай маралі, новых адносін да працы, карысталіся ў ГДР папулярнасцю. Сведчанне таму — пераклад і пастаноўка ў горадзе Котбусе адной з лепшых п'ес К. Крапівы «Хто смяецца апошнім» пад назвай «Мамантавая свіння». У газеце «Ноес Дойчланд» была надрукавана ўсхваляваная рэцэнзія Г. Кантофеля. На думку рэцэнзента, п'еса беларускага драматурга захапіла гледачоў тым, што ў ёй падымаюцца пытанні, якія характэрныя і для маладой нямецкай рэспублікі, бо і ў ГДР ёсць інтэлегенты і вучоныя накіхалт Тулягі, людзі сумленныя, але нясмелыя. П'еса К. Крапівы, як адзначае нямецкі крытык, гэта вострая сатыра на жывым матэрыяле.

У 50-я гады на нямецкую мову перакладаюцца апавесці «У Забалотці днее» Я. Брыля, «Вяснянка» Т. Хадкевіча, «Цёплае дыханне» М. Паслядовіча, п'еса «Пяноць жаважанкі» К. Крапівы.

КАБ усвядоміць усю трагедыю, у якую ўцягнуў мільёны людзей фашызм, нямецкаму чытачу была патрэбна праўдзівая кніга пра другую сусветную вайну. Адначасова з лепшымі творамі на гэтую тэму рускай літаратуры (М. Шолохава, К. Сіманова, Ю. Бондарова, Г. Бакланова і інш.) перакладаюцца ў ГДР апавесці і раманы беларускіх празаікаў: «Рэха ў гарах» Т. Хадкевіча, «Трэцяя ракета» і «Альпійская балада» В. Быкава, «Сэрца на далоні» І. Шамякіна, «Птушкі і гнёзды» Я. Брыля.

Не аслабляецца ўвага да твораў беларускіх аўтараў пра вайну і ў 70-я гады. Вы-

даюцца на нямецкай мове «Хатынская апавесць» А. Адамовіча, «Сотнікаў» і «Абеліск» В. Быкава. А ў 1976 годзе выдаецца «Фольк унд Вэльт» выпускае двухтомнік выбраных твораў В. Быкава, куды ўвайшло ўсё лепшае, напісанае аўтарам. У паступным годзе перакладаецца новая апавесць В. Быкава «Яго батальён», а праз год у выдавецтве «Рэклам» выходзіць аднатомнік «Выбраныя апавесці». В. Быкаў становіцца адным з самых папулярных беларускіх пісьменнікаў у ГДР. Рэцэнзіі на творы Я. Брыля, В. Быкава, І. Шамякіна, А. Адамовіча, а таксама дыскусія, якая разгарнулася ва-

літары» нямецкага славіста П. Кірхнера, рэцэнзіі літаратуразнаўца і перакладчыка з беларускай мовы Н. Рандава (які друкаваўся пад псеўданімам Г. Н. Брарона) на раманы «Віленскія камунары» М. Гарэцкага, зборнік апавяданняў «Месячная ноч» Я. Скрыгана і двухтомную анталогію беларускага апавядання, а таксама рэцэнзію Т. Плавіўса на апавяданне «Атака з ходу» В. Быкава. Асаблівай увагі сярод публікацый газеты заслугоўвае артыкул П. Кірхнера. Ён цікавы тым, што тут упершыню ў гісторыі беларуска-нямецкіх літаратурных сувязей робіцца спроба даць параўнальны аналіз развіцця ня-

даўно. Яшчэ ў мінулым стагоддзі яны звярнулі на сваё ўвагу нямецкай славістыкі. Праяўленнем сапраўднай цікавасці да беларускай вуснай народнай творчасці на сучасным этапе з'явілася выданне ў 1966 годзе вялікага зборніка «Беларускія народныя казкі». Гэты зборнік вытрымаў шэраг перавыданняў і карыстаецца папулярнасцю не толькі ў спецыялістаў, але і сярод шырокіх колаў грамадскасці. Некалькі пазней была выдадзена з густам аформленай і багата ілюстраваная кніга казак для дзяцей «Салавей-разбойнік». Абодва выданні атрымалі высокую ацэнку ў друку. Беларускія казкі не раз змяшчаліся ў

еца выданне «Малая славянская бібліяграфія».

Вельмі рэдка пападае беларуская праблематыка і ў поле зроку заходнегерманскай крытыкі. У 60-я гады ў сувязі з выданнем кнігі «Мёртвым не баліць» В. Быкава ў часопісе «Остойропа» была надрукавана невялікая рэцэнзія І. Неандэр, а ў літаратурным дадатку да газеты «Дзі Вэльт» — артыкул «Вобраз маўклівага беларуса» Я. Касцёцкага. Абодва крытыкі, кожны па-свойму, выкарысталі твор В. Быкава, каб, з аднаго боку, «даказаць» наяўнасць апазіцыйнасці беларускага пісьменніка, а з другога, яшчэ раз звярнуцца да тэмы культуры асобы, якой любяць спекуляваць на Захадзе.

І толькі апавесць «Сотнікаў» В. Быкава, дзе востра пастаўлена праблема чалавечага подзвігу, выклікала шырокія каментары ў прэсе ФРГ. Газета «Крыст унд Вэльт» надрукавала рэцэнзію «Смерць нічога не вырашае» В. Верта, «Зюддойч-цайтунг» — «З вялікай вайны» Г. Сахно, «Франкфуртэр альгемайне» — «У пятлі» Х. Аўрас і інш. Былі арганізаваны радыёперадачы па «Хэсішэр Рундфунк», «Вэстдойчэр Рундфунк», «Дойчландфунк». Водгукі на апавесць «Сотнікаў» выявілі ў многім процілеглыя пункты гледжання крытыкаў ГДР і ФРГ на прыроду і сутнасць чалавечага подзвігу і звязаных з ім паняццяў любові да радзімы, адданасці свайму народу. Заходнегерманская крытыка рэзка выступіла супраць савецкага патрыятызму, проціпаставіўшы яму расплывісты разважанні пра бессэнсоўнасць смерці за ідэю, апраўдваючы здраду праваму чалавеку на свабоду выбару. Не толькі змест, але і самі назвы многіх публікацый крытыкаў ФРГ сведчаць аб тэндэнцыйным падыходзе іх да пазіцый беларускага пісьменніка. Восць што піша сам Быкаў з нагоды адной з такіх рэцэнзій, надрукаванай у заходнегерманскай газеце «Вэльт дэс Бухэс»: «Тое, што выказана рэцэнзентам у «Вэльт дэс Бухэс», не навіна для мяне. Спробы сказіць сутнасць маіх твораў, як і твораў іншых савецкіх пісьменнікаў, — справа на Захадзе нярэдка. Нават некалькі няёмка: даводзіцца не палеміку весці з апанентам — настолькі галаслоўныя яго сцвярджэнні і ўбогія доказы, а тлумачыць даволі прастыя ісціны».

Адным з найбольш значных выданняў у ФРГ пра беларускую літаратуру, на наш погляд, з'яўляецца манаграфія «Янка Купала — пясняр беларускага народа» М. Маскаліка. Вялікая па аб'ёму, арыгінальная па кампазіцыі, цікавая па зместу праца Маскаліка складаецца з трох частак. У першай з іх ідзе гаворка пра выток народнасці Купалы, паказваецца асяроддзе, у якім ён жыў і выхоўваўся, фарміраваўся як паэт. Другая частка на аснове багатага фактычнага матэрыялу дае чытачу ўяўленне пра тое, наколькі глыбока праніклі элементы матэрыяльнай і духоўнай культуры народа ў творчасць Купалы. Апошняя прысвечана выўленню той функцыі, якую адыгрывалі ў творчасці Купалы народна-фальклорныя элементы. Знаёмства з манаграфіяй М. Маскаліка пераконвае нас у тым, што аўтар яе знаходзіўся пад плённым уздзеяннем савецкага беларускага літаратуразнаўства, аднак поўнасцю не пазбег нацыяналістычных уплываў.

З прычыны таго, што з працамі беларускіх савецкіх крытыкаў на Захадзе можа пазнаёміцца толькі той, хто валодае беларускай мовай, заходнеўрапейскі чытач атрымлівае аднабаковае, а падчас і фальсіфікаванае ўяўленне пра развіццё беларускай літаратуры.

Уладзімір САКАЛОУСКІ.

ЦІ ПРАВІЛЬНА НАС РАЗУМЕЮЦЬ ЧЫТАЧЫ І КРЫТЫКІ?

**БЕЛАРУСКАЯ ЛІТАРАТУРА
Ў ГЕРМАНІІ
ПАСЛЯВАЕННАГА ЧАСУ**

кол апавесці «Сотнікаў» В. Быкава паміж крытыкамі і літаратуразнаўцамі ГДР і ФРГ сведчыць, што творы беларускіх пісьменнікаў пра вайну знаходзяць шырокі рэзананс у разнастайных колах нямецкай грамадскасці.

Імклівае культурна-эканамічнае развіццё БССР, рост яе аўтарытэту на міжнароднай арэне выклікаў у многіх краінах свету, у тым ліку і ў ГДР, павышаную цікавасць да лёсу і жыцця беларускага народа.

ЗНАЧНАЯ роля ў працэсе распаўсюджвання беларускай літаратуры ў ГДР належыць даведнікам. Найбольш вядомыя сярод іх «Даведнік па савецкай літаратуры» і «Літаратура народаў Савецкага Саюза». Апублікаваныя ў іх матэрыялы змяшчаюць разнастайную інфармацыю пра беларускую літаратуру; знаёмяць нямецкага чытача з лепшымі творамі прыгожага пісьменства нашага народа, раскрываюць жыццёвы і творчы шлях беларускіх пісьменнікаў. Акрамя таго, сціплы, але даволі цікавыя інфармацыйныя матэрыялы маюцца і ў шматлікіх даведніках Маера, у прадамовах і пасляслоўях да беларускіх твораў, якія выйшлі ў ГДР.

Як вынік знаёмства з беларускай літаратурай, вывучэння яе ідэйна-мастацкіх дасягненняў у нямецкім друку з'явілася некалькіх грунтоўных даследаванняў. Самыя значныя з іх — гэта публікацыя Д. Эндлера пра творчасць В. Быкава, змешчаная ў зборніку «Сучасная савецкая проза» і пасляслоўе Л. Дэбюзер да двухтомніка В. Быкава «Аповесці». Пасляслоўе Дэбюзер — аб'ёмная і грунтоўная праца. Па глыбінні аналізу творчасці пісьменніка, па дасканаласці раскрыцця яго творчай індывідуальнасці яна найбольш значнае і пераканаўчае з усяго, што напісана на нямецкай мове пра Васіля Быкава, а напісана пра яго шмат: даследаванні, артыкулы, рэцэнзіі, паведамленні, радыёперадачы — больш за 80 публікацый. За даволі кароткі час (з 1964 па 1975 год) творы В. Быкава выдаваліся ў перакладзе на нямецкую мову 9 разоў асобнымі кнігамі. Акрамя таго, многія з іх друкаваліся ў розных зборніках, часопісах, газетах.

Пачынаючы з 60-х гадоў, папулярныя беларуская літаратура ў ГДР у значнай ступені садзейнічаў тыднёвік «Зонтаг». На яго старонках былі надрукаваны праблемны артыкул «Інтэлектуальнасць і мастацкая праўда з вялікай

мецкай (ГДР), беларускай і ўкраінскай прозы. Параўнанне буйных твораў трох літаратур дало магчымасць нямецкаму славісту вызначыць некаторыя тыпалагічныя паралелі і спецыфічныя асаблівасці ў развіцці рамана на сучасным этапе, што сведчыць аб перспектывнасці і плённасці такіх даследаванняў. Апошняй значнай публікацыяй, змешчанай на старонках тыднёвіка, быў вялікі і змястоўны артыкул Н. Рандава «Янка Скрыган — адзін з буйнейшых беларускіх навілістаў». У ім зроблены грунтоўны агляд і дадзена высокая ацэнка творчасці беларускага празаіка.

Беларускай літаратурай у апошнія гады зацікавіліся вядомыя тэарэтычныя і гісторыка-літаратурныя часопісы ГДР. У 70-я гады ў «Ваймарэр Байтрэге» быў надрукаваны цікавы артыкул Р. Гобнера, прысвечаны раманы «Снежныя зімы» І. Шамякіна, а ў часопісе «Цайтшыфт фюр Славістык» убачыла свет арыгінальная публікацыя С. Хопе «Да апошніх апавесцей В. Быкава».

НЯРЭДКАІ з'явай у ГДР становяцца радыёперадачы, арганізаваныя па творах беларускіх аўтараў. У іх трансляцыі прымаюць удзел вядучыя радыёстанцыі «Дойчландзэндэр», «Берлінэр Рундфунк», «Штгіме дэр ДДР», «Радые ДДР II» і інш. Пачынаючы з 60-х гадоў, яны пазнаёмілі сваіх слухачоў з усімі найбольш буйнымі творамі беларускіх пісьменнікаў, што выйшлі на нямецкай мове ва Усходняй Германіі.

Амаль кожная беларуская кніга, выпушчаная ў ГДР, выклікае ў друку гэтай краіны шырокае абмеркаванне. Значны рэзананс атрымала анталогія «Буслы над балотамі». Мы не памыліся, калі скажам, што з яе выданнем многія нямецкія чытачы адкрылі для сябе не толькі беларускую літаратуру, але і беларускі народ. Газета «Берлінэр Цайтунг» ам Абэнд» пад рубрыкай «Новыя выданні» змясціла на анталогію рэцэнзію Н. Пешке. Аўтар яе лічыць выданне гэтай кнігі важнай падзеяй. «Гэта сапраўдны шматбагаццёвы пачын зрабіць беларускую літаратуру нам зразумелай і блізкай». Шырокія водгукі атрымалі кнігі «Птушкі і гнёзды» Я. Брыля, «Людзі на балоце» І. Мележа, «Снежныя зімы» І. Шамякіна і асабліва апавесці «Трэцяя ракета» і «Сотнікаў» В. Быкава.

Цудоўныя беларускія песні і казкі ў Германіі вядомы

перыядычных выданнях. Усё гэта пераканаўча гаворыць пра тое, што вусная творчасць беларускага народа не траціць сваёй прывабнасці і ў наш час.

ІНШЫ лёс распаўсюджвання і ўспрыняцця беларускай літаратуры ў ФРГ. Яе папулярнасць там займаюцца людзі самых разнастайных перакананняў: вучоныя-славісты, буржуазныя літаратуразнаўцы і крытыкі, прадстаўнікі «Остфоршунг» і, галоўным чынам, беларускія эмігранты.

Пачатак беларуска-нямецкіх літаратурных сувязей у Заходняй Германіі адносіцца да 1949 года, калі там была выдадзена невялікая кніга «Беларускія лірычныя вершы аб радзіме» М. Багдановіча. Гэта малафарматная, аб'ёмна ў некалькі старонак кніжачка. У ёй змешчана 9 вядомых вершаў паэта («Санет», «Край мой родны», «Вечар» і інш.). Галоўным недахопам выдання, на наш погляд, з'яўляецца тое, што ў зборнік не былі ўключаны вершы сацыяльна-палітычнага гучання, бо гэта ў пэўнай ступені звужае ўяўленне пра творчасць М. Багдановіча.

У 50-я гады ў ФРГ пачалося адраджэнне старых і заснаванне новых славістычных часопісаў, якія друкуюць беларускія матэрыялы (не шматлікія). Гэта «Остойропа», «Дзі Вэльт дэр Славэн» і інш. Ды і публікацыі па беларускай літаратуры на іх старонках — з'ява даволі рэдка. За два з паловай дзесяцігоддзі (1950—1975) яны змясцілі ўсяго некалькі значных рэцэнзій і толькі адну публікацыю, якая заслугоўвае ўвагі, — артыкул «Вывучэнне Бавы» Г. Маера. Гэта вялікі па аб'ёму, значны па шырыні ахопу і глыбінні аналізу матэрыяла артыкул. У ім падрабязна асвятляецца пытанне аб трансфармацыі на тэрыторыі сярэднявековай Беларусі заходнеўрапейскага рыцарскага рамана «Бавы», або, як яго называлі па-беларуску, «Гісторыя аб княжычу Квіндону». Разгледзеўшы гісторыю пытання, даволі складаную і забытаную напластаванымі шматлікіх варыянтаў, аўтар артыкула, супастаўляючы факты, дэталёва параўноўваючы пераклад з арыгіналам, прыводзіць чытача да пераканаўчага вываду: беларуская кніга — непасрэдна пераклад венецыянскага варыянта сярэднявековага рамана «Бова». Беларуская літаратура не атрымала дастатковага асвятлення і ў даведніках ФРГ. Выключэннем з'яўля-

ДЗЕСЯЦЬ ЛЕПШЫХ СПАРТСМЕНАЎ РЭСПУБЛІКІ

У 1979 ГОДЗЕ СПАРТСМЕНЫ БЕЛАРУСІ АТРЫМАЛІ НЯМАЛА ВЫДАТНЫХ ПЕРАМОГ НА ЧЭМПІЯНАТАХ СВЕТУ, Еўропы і Краіны, у фіна-

лах VII летняй СПАРТАКІЯДЫ НАРОДАЎ СССР, БУЙНЕЙШЫХ МІЖНАРОДНЫХ ТУРНІРАХ. МІНУЛЫ ГОД ВЫЛУЧЫЎ ШМАТ НОВЫХ ІМЕН.

СЕННЯ МЫ ЗНАЕМІМ ЧЫТАЧОЎ «ГОЛАСУ РАДЗІМЫ» СА СПАРТСМЕНАМІ, ЯКІЯ У ТРАДЫЦЫЙНЫМ ПЕ-

РАДНАВАГОДНІМ КОНКУРСЕ «ДЗЕСЯЦЬ ЛЕПШЫХ СПАРТСМЕНАЎ БЕЛАРУСІ» УВАЙШЛІ У ЛІК ЛАЎРЭАТАЎ.

Нэлі КІМ

Спартсменам нумар адзін названа праслаўленая гімнастка, заслужаны майстар спорту з Мінска Нэлі Кім. Год 1979-ы прынес уладальніцы трох залатых медалёў Алімпіяды-76 перамогу ў мнагабор'і на чэмпіянаце свету ў Форт-Уэрце (ЗША). Трыма залатымі медалямі Н. Кім удастоена і за выступленне ў фінале VII летняй Спартакіяды народаў СССР.

Аляксандр ГРЫГОР'ЕЎ

Ваеннаслужачы, майстар спорту міжнароднага класа, скакун у вышыню Аляксандр Грыгор'еў — даволі папулярны спартсмен. У паўфінале Кубка Еўропы мінчанін пакарыў вышыню 230 сантыметраў. А. Грыгор'еў — чэмпіён VII летняй Спартакіяды народаў СССР, Аляксандр з'яўляецца адным з асноўных кандыдатаў на алімпійскае «золата» XXII Алімпійскіх гульняў.

Аляксандр РАМАНЬКОЎ

Заслужаны майстар спорту Аляксандр Раманькоў — адзін з вопытнейшых фехтавальшчыкаў-рапірыстаў. Ён дапамог забяспечыць зборнай БССР камандную перамогу на VII Спартакіядзе народаў СССР, а з чэмпіянату свету зноў вярнуўся пераможцам.

Ніна ДОРАХ

Студэнтцы Гомельскага ўніверсітэта Ніне Дорах мінулы год прынес званні чэмпіёнікі VII летняй Спартакіяды народаў СССР, чэмпіёнікі свету па веславанню на байдарках. І не толькі высокія тытулы. А і мару аб удзеле ў XXII Алімпійскіх гульнях у Маскве.

Сяргей КАПЛЯКОЎ

Заслужаны майстар спорту па плаванню Сяргей Каплякоў у фінале VII летняй Спартакіяды народаў СССР заваяваў два залатыя і адзін сярэбраны медалі. У 1979 годзе С. Каплякоў стаў уладальнікам сусветнага рэкорду на дыстанцыі 200 метраў вольным стылем.

Уладзімір ПАРФЯНОВІЧ

Студэнт Беларускага інстытута фізкультуры Уладзімір Парфяновіч — чэмпіён VII летняй Спартакіяды народаў СССР, чэмпіён свету па веславанню на байдарках.

Віталь ПЯСНЯК

Юны Віталь Пясняк паспяхова дэбютаваў на спартакіядным турніры барцоў-самбістаў у Маскве, а затым прывёз з Мадрыда залаты медаль чэмпіёна свету сярод юніёраў.

Генадзь ВАЛЮКЕВІЧ

Студэнт Беларускага інстытута фізкультуры, майстар спорту міжнароднага класа Генадзь Валюкевіч — лёгкаатлет, які здабыў сабе тытулы чэмпіёна СССР і Еўропы.

Леанід ТАРАНЕНКА

Выкладчык Беларускага інстытута механізацыі сельскай гаспадаркі Леанід Тараненка зарэкамендаваў сябе вельмі перспектыўным штангістам. Ён чэмпіён VII летняй Спартакіяды народаў СССР, рэкардсмен СССР і свету.

Сяргей ХАРЭЦКІ

На розных рэгатах па паруснаму спорту юркі «Фін» мініма ніна Сяргея Харэцкага аказаўся першым. Сяргей Харэцкі ў 1979 годзе стаў чэмпіёнам VII летняй Спартакіяды народаў СССР, уладальнікам Кубка СССР.

БЕЛАВЕЖСКАЯ ПУШЧА

(Закачэненне. Пачатак на 5-й стар.)

уладанняў ад рыцараў, загадаў пабудаваць горад-крэпасць. Тады і была ўзведзена вядомая Белая вежа, якая захавалася да нашых дзён.

На працягу стагоддзяў пушча належала літоўскім, польскім магнатам. У 1795 годзе яна адышла да Расіі. Баладары палівалі на звычай, секлі лес. Так, у 1752 годзе кароль Аўгуст III са свайго забіў 42 зубры, 13 ласёў, дзве казулі. Кацярына II раздала значную частку пушчы сваім прыбліжэнным. Вялікая шкода была ўчынена лесу і яго насельнікам у час Айчынай вайны 1812 года. Пра метады «гаспадарання» ў пушчы з абурэннем пісалі ў «Колоколе» А. Герцан і М. Агароў. У 1888 годзе пушча стала ўласнасцю царскага дома. Вось як аб ёй «турбаваўся» Мікалай II: у 1900 годзе ў час яго палявання было забіта 40 зуброў, 53 алені, 26 ласёў, 36 ланяў, 138 дзікоў, 51 лісеца. Вельмі пацярпела пушча ў час першай

сусветнай вайны і беларускай акупацыі, а таксама ў гады фашысцкага нахвасця.

Пасля Вялікай Айчынай вайны запаведнік аднавіў сваю дзейнасць. Калектыў яго супрацоўнікаў выканаў вялікую навуковую і практычную работу. У гэтай прыроднай лабараторыі праведзена шмат даследаванняў. Галоўнае ж — адноўлена пагалоўе зуброў. Некалькі жывёл было завезена з ПНР (58 тысяч гектараў пушчы з зубрагадвальнікам адышлі пасля вайны да Польшчы). Цяпер жа ў запаведніку ёсць каля 130 зуброў, амаль столькі ж іх вывезена ў іншыя раёны Савецкага Саюза і за мяжу.

Бібліяграфія гэтай навуковай ўстаноў перавышае дзве тысячы назваў, каля паловы з іх — публікацыі аб выніках арыгінальных даследаванняў. Беларускія вучоныя падтрымліваюць сувязі з вучонымі Польшчы, ГДР, ЧССР, Фінляндыі. У пушчы праводзяцца рэспубліканскія, рэгіянальныя, усесаюзныя, міжнародныя нарады і кан-

ферэнцыі.

Запаведнік карыстаецца шырокай вядомасцю ў турыстаў. Яны маюць магчымасць паглядзець у прасторных вальерах, амаль у натуральных умовах, на асноўных насельніках пушчы — зуброў, высакародных аленяў, еўрапейскіх казуляў, тарпанаў, дзікоў, ласёў. І ніхто не мінае светлага дома з шыльдай «Музей».

Экспанаты даюць поўнае ўяўленне пра жывёлны і раслінны свет пушчы. Гаворыць кіраўнік музея П. Міхалевіч. — Мы імкнемся навучыць людзей разумець жыццё лёсу, птушак, жывёл, бо менавіта з любові да прыроды пачынаецца любоў да Радзімы, з гэтага пачынаецца патрыятызм.

За пятнаццаць гадоў у музеі пабывалі паўтара мільёна чалавек. Наведалі пушчу дэлегацыі з розных кантынентаў, краін, і ва ўсіх пушча пакінула незабыўнае ўражанне.

Мікалай ДЗЕЛЯНКОЎСКІ.

Гумар

Арыштаваны два ўзломчыкі. Камісар паліцыі пачынае допыт.

— Вы даўно знаёмыя з вашым саўдзельнікам? — пытаецца ён у першага ўзломчыка.

— Толькі з учарашняга дня, сіньёр.

— І вы хочаце, каб я вам паверыў?

— Бачыце, ён сказаў мне што сядзеў ужо дваццаць разоў, і я адразу адчуў да яго давер.

— Шматке, чаму вы чытаеце дэтэктывы ў час работы? — абурана спытаў начальнік.

— Бачыце, шэф, тут таго шум, што чытаць сур'ёзныя кнігі проста немагчыма.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44.
ТЭЛЕФОНЫ: 33-01-97, 33-02-80, 33-03-15, 33-16-56, 33-07-82.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі.
Зак. 83